

Uddrag af Vejledning om adgangsreglerne på strande og klitfredede arealer fra Naturstyrelsen

6.1 Strande og klitfredede arealer

6.1.1 Arealbeskrivelse (strande og klitfredede arealer)

Reglerne om offentlighedens adgang til færdsel og ophold på strande og klitfredede arealer fremgår af forskellige bestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Her er de beskrevet i samme afsnit.

Klitfredede områder

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 8, hvilke arealer der er omfattet af klitfredning. Det er:

- 1) strandbredder langs Skagerak og Vesterhavet
- 2) arealer mellem klitfredningslinjen og strandbredderne langs Skagerak og Vesterhavet
- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtsbekæmpelse, og
- 4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning.

Der findes i øvrigt kun klitfredede arealer langs Jyllands vestkyst.

Efter naturbeskyttelseslovens § 25 har offentligheden adgang til færdsel til fods samt til ophold på klitfredede arealer.

De klitfredede arealer fremgår af www.miljøportalen.dk Under "Arealinformation" vælges "søg efter data på kort". Sæt hak i "Adm. grænser" og "Bygge- og beskyttelseslinjer", herefter zoomes ind på danmarkskortet. Klitfredningslinjen bliver først synlig ved højt zoomniveau.

De klitfredede arealer er afgrænset af en klitfredningslinje, og omfatter landbrugsarealer visse steder. Arealer, som er dyrket landbrugsmæssigt, er dog ikke omfattet af adgangsretten for klitfredede områder. For de udyrkede arealer, som ligger indenfor klitfredningen, gælder ikke de samme modifikationer, som gælder for øvrige udyrkede arealer efter naturbeskyttelseslovens § 24, da det her er § 25, om klitfredede arealer, som gælder. Strandområder har meget høj rekreativ værdi. Ved at åbne bredt for offentlighedens adgang opnås en spredning af publikums færdsel, og dermed mindskes risikoen for slid på de bevoksede klitter med risiko for sandflugt.

Øvrige strande

Strandbredder og andre kyststrækninger (herefter benævnt strand) omfatter den ubevoksede strandbred, de arealer som er bevokset med klitvegetation som marehalm, hjelme mv. og de arealer, som er domineret af salttålede planter, f.eks. strandenge. Hvis der er græs på arealet, er det ikke omfattet af stranddefinitionen i naturbeskyttelseslovens § 22; der kan så evt. være adgang, efter naturbeskyttelseslovens § 24, hvis der er tale om et udyrket areal eller efter § 25, hvis arealer ligger indenfor klitfredningelinjen. Definitionen i naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 1 "mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbreddsvegetation" har kun betydning de steder, hvor der ikke er strandbredder i traditionel forstand f.eks. ved strandenge.

Undtagelser

Naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 2: "Reglerne i stk. 1 omfatter ikke arealer, der inden den 1. januar 1916 er udlagt som have eller inddraget under en erhvervsvirksomhed, der drives på ejendommen. Det samme gælder for forsvarsanlæg og havneanlæg." Inddragelsen til haveareal skal være synlig, f.eks. ved anbringelse af hegn, mure, volde eller lignende, og den synlige inddragelse må ikke gennem længere tid (en årrække) have været opgivet.

Retten til færdsel, ophold og badning gælder kun langs strandbredder ved hav og fjord (kyster ud til søterritoriet). Til bredder langs ferskvandsområder er der kun offentlig adgang, hvis der er ret hertil i medfør af andre retsregler, f.eks. hvis bredden er et udyrket areal i hht. naturbeskyttelseslovens § 24.

6.1.2 Færdsel til fods (strande og klitfredede arealer)

Der er adgang for færdsel til fods til strande og klitfredede arealer. Bemærk at færdsel og ophold er to forskellige ting og færdsel, kan godt være lovligt på steder, hvor man ikke må gøre ophold. Læs mere under ophold i afsnit 6.1.7.

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 22, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens/besidderens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren/besidderen et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 1: "Strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning". Dette gælder også for klitfredede arealer (jf. NBL § 25, stk. 1 dog er badning ikke nævnt direkte i bestemmelsen).

6.1.3 Cykling (strande og klitfredede arealer)

Cykling er ikke tilladt. Dog er det tilladt at trække med cykler på strandbredder. Bkg § 2. På klitfredede arealer, som er bevoksede, er færdsel på cykel efter § 1 i bekendtgørelsen om

klitfredning kun tilladt på lovligt anlagte veje. Forbuddet gælder ikke på den ubevoksede strandbred.

6.1.4 Tidspunkter (strande og klitfredede arealer)

Adgangsretten gælder hele døgnet.

6.1.5 Gangbesværede (strande og klitfredede arealer)

Hvor færdsel til fods er tilladt, er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. På klitfredede arealer må 3-hjulede knallerter for handicappede dog kun anvendes på lovligt anlagte veje og på den ubevoksede strandbred. Bkg § 2.

Det er ikke ifølge adgangsreglerne noget til hinder for at ændre adgangsforholdene, så der ikke længere er adgang for kørestole, så længe adgangen for færdende til fods og på cykel bibeholdes. Dog skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at Danmark har tiltrådt **handicapkonventionen**. Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed har til formål at "gøre det muligt for personer med handicap at få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold". kommunalbestyrelsen er derfor forpligtet til at tænke handicapkonventionen ind i adgangssager, når det er relevant. Veje samt offentlige faciliteter i landdistrikter er direkte nævnt i artikel 9.

6.1.6 Adgang på anden måde (strande og klitfredede arealer)

Hvor færdsel til fods er tilladt, er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede, og trække cykler, barnevogne o. lign. Udtrykket "o.lign." omfatter f.eks. spejderkærrer og cykelvogne. På klitfredede arealer må 3-hjulede knallerter for handicappede dog kun anvendes på lovligt anlagte veje og på den ubevoksede strandbred. Bkg § 2.

Reglerne for cykling og ridning er beskrevet i selvstændige afsnit, hhv. 6.1.3 og 6.1.9.

Bådeoplæg

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 1 er det tilladt at have en båd uden motor liggende på stranden kortvarigt. Der tillades ikke længerevarende bådeoplæg uden ejerens tilladelse, heller ikke på offentlige strandbredder. Det gælder for bådeoplæg men også for f.eks. bådophalingsanlæg, at der ikke må ske en hindring for adgangen, da dette skrider mod § 22, stk. 3 "Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres". Desuden kan der være krav om dispensation fra naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 15 om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen.

Fortolkningsbidrag: Naturstyrelsen har i 1996 meddelt Fyns Amt, at længerevarende bådeoplæg samt bådophalingsanlæg kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 15 om

klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, når der er tale om en ændring af tilstanden. Dette vil f.eks. være tilfældet ved større bådeoplæg med organiseret præg, og når ophalerspil opsættes permanent fastgjort til stranden.

Fortolkningsbidrag: Der synes at være en udbredt accept af, at visse bådtyper kortvarigt kan ligge på strandbredden, selvom båden har motor: Det drejer sig om både med støjsvag motor, som ankommer fra søsiden til strandbredden og stikker kølen ind på stranden med henblik på, at de ombordværende kan stige i land og foretage et kortvarigt ophold.

Særligt for strandbredder administreret af Naturstyrelsen

Naturstyrelsen har en smidig og - i størst mulig udstrækning - lempelig praksis for styrelsens arealer. Således vil længerevarende bådeoplæg i sommerhalvåret ofte kunne accepteres på de mindre befærdede strandbredder og især i de situationer, hvor der er tale om henlæggelse af relativt få både på større strande, og hvor der derfor ikke er grundlag for etablering af en organiseret oplægsplads. Naturstyrelsen påser, at praksis ikke medfører, at offentlighedens almindelige færdsel og ophold på strandene generes, eller at øvrige kvalificerede hensyn (f.eks. landskabs- og kystsikringsmæssige forhold) krænkes. Naturstyrelsen etablerer bådeoplægspladser, når der opstår behov, mod sædvanlig afgift.

Miljøministeriet har i skrivelse af 14. oktober 1985 opfordret alle offentlige strandejere til at anlægge en lempelig administration svarende til den, som gælder for Naturstyrelsens strande.

Overnatning

Ved "kortvarigt ophold" i naturbeskyttelseslovens § 22, stk. 1 forstås i praksis almindeligvis et ophold, der ikke varer længere end en "dag". Det kortvarige ophold må godt finde sted i nattetimerne. Det er ikke tilladt at opstille telt o. lign., jf. adgangsbekendtgørelsens § 28, stk. 1 nr. 8.

Det er ikke nærmere defineret i loven eller bekendtgørelsen, hvad der skal forstås ved "telt o. lign." Loven er blevet skærpet fra at indeholde et forbud mod at opstille telte til det nuværende forbud mod telt o. lign. for at undgå opstilling af bivuakker. Det har dog ikke været hensigten med ændringen at forhindre, at f.eks. nogle få langtursroere kan etablere beskedne ly, hvorunder der kan overnattes. Et ly må ikke have en fremtræden eller størrelse, der gør det naturligt at sammenligne det med et telt. Hvis der måtte opstå diskussion med ejeren af et areal om, hvorvidt et etableret ly er teltlignende eller ej, følger det af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 25, stk. 1, at man skal rette sig efter ejerens anvisninger.

Det er ikke tilladt at campere, da camping efter campingreglementet (BEK nr. 844 af 30/06/2010) alene kan ske på de dertil indrettede campingpladser.

Køretøjer

Det er generelt ikke tilladt at benytte køretøjer heller ikke vinddrevne køretøjer. Der eksisterer dog en hævdevunden ret til bilkørsel og parkering på visse strækninger af den jyske vestkyst; nogle steder er stranden desuden udlagt som offentlig vej.

6.1.7 Ophold ved bygninger (strande og klitfredede arealer)

Ophold adskiller sig fra færdsel, fordi man ved et ophold bliver på et sted gennem længere tid. Et ophold må ikke kunne sidestilles med camping, da camping efter campingreglementet (BEK nr. 844 af 30/06/2010) alene kan ske på de dertil indrettede campingpladser.

På privatejede strandbredder, kyststrækninger og klitfredede arealer må ophold og badning fra stranden ikke finde sted inden for 50 meter fra beboelsesbygninger. NBL § 22, stk. 4 og NBL § 25, stk. 3. (Badning er dog ikke direkte nævnt i § 25). På offentligt ejede strandbredder mv., er der ingen opholdsgrænse ved bygninger.

Med ordet ”beboelsesbygning” menes en bygning, der fremtræder som opført med henblik på beboelse, uanset om der er tale om helårs- eller fritidsbeboelse, eller om den for tiden er beboet. Afstanden beregnes radiært fra ydermuren af lovlige bygninger. Terrasse, hegn mv. indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Afstandskravet gælder kun, når hus og areal har samme ejer/lejer, nærmere bestemt at huset og ”færdselsarealet” ligger på samme matrikulære ejendom. Det betyder bl.a., at hvis et hus ligger så tæt på en anden ejers areal, at opholdsgrænsen på 50 meter overskrides, kan ejeren af huset kun påberåbe sig opholdsforbuddet på den del af arealet, som denne selv ejer. Dog kan opholdsforbuddet påberåbes ind over et areal ejet af en grundejerforeningen, hvis den pågældende ejer er medlem af denne, det er nemlig de samme hensyn, der gør sig gældende, hvad enten strandbredden ejes af den enkelte ejer eller af grundejerforeningen. Umatrikulerede arealer tilhører staten, og ejeren kan ikke påberåbe sig opholdsforbuddet ind over dette areal. Dette gælder således også for umatrikulerede, tilskyllede strandarealer.

6.1.8 Hunde (strande og klitfredede arealer)

Hunde i snor

I perioden 1. april - 30. september skal hunde føres i snor, og som en konsekvens af stranddefinitionen er det i dette tidsrum heller ikke tilladt at lade hunden løbe løs på den del af stranden, som overskylles ved højvande. NBL § 22, stk. 1. Det er dog tilladt at hunden bader (uden snor), hvis det foregår længere ude end den daglige lavvandslinje, da dette område ikke er reguleret af naturbeskyttelsesloven. Der er som udgangspunkt fri fladefærdsel for alle på søterritoriet.

Hunde uden snor

Fra den 1. oktober til den 31. marts må man medtage løse hunde på strandbredden, dog skal hunde altid føres i snor, hvor der er græssende husdyr f.eks. hvis en strandeng, som afgræsses, ikke er heget helt ned til vandkanten. NBL § 22, stk. 1.

På klitfredede arealer er løse hunde kun tilladt på den ubevoksede strandbred (jf. NBL § 25, stk. 1), men ikke på den bevoksede del, dvs. hvor der f.eks. er marehalm. Dette forbud gælder for alle, også for ejeren af klitfredede arealer. Ejeren kan lovligt medtage løse hunde på stranden og give andre

tilladelse til det samme (Bek § 25, stk. 2), men altså ikke indenfor den klitfredede, bevoksede strandbred.

Hunde må kun løbe løs, hvis de er under fuld kontrol, hvilket betyder, at ledsageren har tæt kontakt til hunden, og at hunden ikke generer andre gæster, hunde eller det vilde dyreliv f.eks. ved at virke truende eller løbe efter dem. Der kan straffe med bøde ved overtrædelse af reglerne og hundens ejer er erstatningspligtig på eventuelle skader som hunden forvolder på græssende dyr og lignende.

Kommunalbestyrelsens beføjelser

Naturbeskyttelsesloven indskrænker ikke den mulighed, som kommunalbestyrelsen i badevandsbekendtgørelsen har til at træffe foranstaltninger af hensyn til badevandets kvalitet, herunder forbyde hunde på stranden i områder, der er udlagt som badeområde.

6.1.9 Ridning (strande og klitfredede arealer)

I perioden 1. september til 31. maj må man ride på stranden og på klitfredede arealer jf. NBL § 22, stk. 1 og § 25, stk. 1. Man må ride på den ubevoksede strandbred, og når man rider direkte ned til den ubevoksede del, må man ride henover den bevoksede del af en strandbred, hvis denne ikke er klitfredet. Man må altså ikke rides henover bevoksede, klitfredede arealer uden for lovligt anlagte veje. Det er en betingelse, at man lovligt, f.eks. ad offentlige veje eller ad private veje, hvor ridning ikke er forbudt ved skiltning, kan komme ridende til den pågældende strand/kyststrækning.

Som en konsekvens af stranddefinitionen er området mellem daglig højvandslinje og daglig lavvandslinje (strandkanten) også kun åben for ridning, herunder trækken med heste, fra 1. september til 31. maj. Det er dog tilladt at bade med heste i havet, da det foregår længere ude end den daglige lavvandslinje og således ikke er reguleret af naturbeskyttelsesloven. Der er som udgangspunkt fri fladefærdsel for alle på søterritoriet.

Langs den jyske vestkyst fungerer visse strækninger af stranden som offentlig vej, og her er der hele året adgang til ridning.

Generelt kan ejeren af strandbredden, når arealet ikke er klitfredet, give lov til yderligere ridning (jf. Bkg § 25, stk. 2); f.eks. findes der lokale aftaler om, at man på Naturstyrelsens arealer må ride om sommeren på strækninger og evt. på særlige tidspunkter, hvor ridning kan foregå uden at medføre væsentlige problemer.

6.1.10 Organiserede aktiviteter (strande og klitfredede arealer)

Organiserede aktiviteter på strande og klitfredede arealer er tilladt, så længe gældende regler, herunder ordensreglerne i bekendtgørelsens § 28, overholdes. For de bevoksede, klitfredede arealer skal ordensreglerne omkring bål og tobaksrygning i bekendtgørelsens § 26 ligeledes overholdes. Se de nærmere regler i afsnit 6.1.11.

6.1.11 Ordensregler (strande og klitfredede arealer)

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 22, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Det er ikke tilladt at medbringe fangstredskaber og skydevåben, som ifølge jagtloven ikke må anvendes til jagt. Bkg § 27.

Desuden gælder ordensreglerne i bekendtgørelsens § 28:

Det er ikke tilladt at

- Omhugge, opgrave eller oprykke træer, buske eller anden vegetation. Bkg. § 28, stk. 1, nr. 4.
- Skræmme eller på anden måde forulempe dyrene eller beskadige huler og reder, yngel og æg. Bkg § 28, stk. 1, nr. 6.
- Drive handel. Bkg § 28, stk. 1, nr. 7.
- Opstille telt og lign. Bkg § 28, stk 1, nr. 8. Se dog afsnit 6.1.6 om overnatning.
- Udvide støjende adfærd, herunder benytte radioer og andre musikapparater, højttalere, musikinstrumenter o.lign på støjende måde. Bkg § 28, stk. 1, nr. 9.
- Benytte metaldetektorer m.v., projektører eller andet stærkt lys. Bkg § 28, stk. 1, nr. 10. Klatre med brug af sikringsudstyr eller andre hjælpemidler. Bkg § 28, stk. 1, nr. 11.

Der må ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende. NBL § 28. Det er forbudt at henkaste eller anbringe affald eller lignende på fremmed ejendom uden ejerens tilladelse. Fremmed ejendom omfatter også offentlig ejet ejendom, f.eks. veje og parkeringspladser. Forbud mod anbringelse af affald er også indeholdt i naturbeskyttelseslovens § 3 og andre regler, der forbyder ændring af tilstande. Alle former for affald er omfattet. Træer og buske, henlagt på stranden kort før Sct. Hans, anses dog ikke for en strafbar forurening af naturen (citeret fra Kommenterede naturfredningslov side 381, se bilag 1).

Bål

Bekendtgørelsen forbyder ikke bål på de ubevoksede strandbredder generelt, men bål kan være forbudt i medfør af brandlovgivning m.v. og der kan gælde lokale brandvedtægter.

Træer og buske, henlagt på stranden kort før Sct. Hans, anses ikke for en strafbar forurening af naturen (citeret fra Kommenterede naturfredningslov side 381, se bilag 1).

For de bevoksede, klitfredede arealer gælder, at det ikke er tilladt at tænde bål, bruge kogeapparater eller andre åbne ildsteder, bruge fyrværkeri eller på anden måde skabe risiko for brand. Og tobaksrygning i tiden 1. marts – 31. oktober på lyngklædte arealer og bevoksede klitarealer er ikke tilladt. Bkg § 26, stk. 2.

Indsamling

Man må i praksis gerne samle sand og sten på stranden, så længe det drejer sig om småting, d.v.s. ting, som man umiddelbart kan føre med sig uden hjælpemidler. En gammel definition, som følger af bl.a. Jyske Lov, på begrebet "småting" er: "Det, man kan have i sin hat". For indsamling af rav gælder, at ravet tilhører finderens. Al form for erhvervsmæssig indsamling er ikke tilladt.

6.1.12 Ejerbeføjelser, herunder lukning (strande og klitfredede arealer)

Ejeren kan ved skiltning forbyde rygning i særligt udsatte områder. Bkg § 26, stk. 2.

Ejer eller dennes repræsentant kan, evt. ved skiltning, give anvisninger for færdslen, som de, der færdes i naturen, skal rette sig efter. Bkg § 25, stk. 1.

Ejeren kan, i det omfang det ikke strider mod andre bestemmelser, give tilladelse til andet og mere, end der følger af reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 og bekendtgørelsen. Bkg § 25, stk. 2. For klitfredede arealer gælder dog, at ejerens ret til dette er indskrænket. For klitfredede arealer gælder reglerne i naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 11 om, at der ikke må foretages ændring i tilstanden mv. og at restriktioner i anvendelsen kan ske for at hindre sandflugt. Herudover gælder bekendtgørelse om klitfredning nr. 1608 af 11. december 2006 om, at hverken befolkningen eller ejeren må cykle, ride eller færdes med heste uden for lovligt anlagte veje på bevoksede, klitfredede arealer. På klitfredede arealer må man altså gerne ride på den ubevoksede strandbred (jf. § 25, stk. 1), men ikke på den bevoksede del, hvor der f.eks. er marehalm. Ejeren af et klitfredet areal kan desuden forbyde offentlig færdsel uden for vej og sti på den del af grunden, der ligger nærmest ved beboelsesbygninger. Arealets nærmere udstrækning og afmærkning skal være godkendt af Naturstyrelsen.

Kystsikring

Reglerne for at lægge sten mv. som kystsikring reguleres i naturbeskyttelseslovens § 15 om beskyttelseslinjer og i reglerne om kystbeskyttelse. Kystbeskyttelse kan således godt være en lovlig hindring af adgang på strand. Kystdirektoratet har udgivet en vejledning til Lov om kystbeskyttelse, som beskriver emnet passagemulighed. Læs mere i afsnit 6.1.13.

6.1.13 Tilsynsmyndighedernes beføjelser (strande og klitfredede arealer)

Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. NBL § 22, stk. 3. Det er kommunalbestyrelsen, som foretager dette skøn.

Kystbeskyttelses anlæg

Lovens § 22, stk. 3 nævner, at offentlighedens adgang på strandbredder og andre kyststrækninger ikke må forhindres eller vanskeliggøres. Reglerne for at lægge sten mv. som kystsikring reguleres i

naturbeskyttelseslovens § 15 om beskyttelseslinjer og i reglerne om kystbeskyttelse. Kystbeskyttelse kan således godt være en lovlig hindring af adgang på strand.

Reglen i den tidligere naturfredningslov om, at der lovligt kunne ske anbringelse af høfter, ålegårde, kreaturhegn, badebroer mv., når der holdes en passage åben bag om, over eller gennem de pågældende anlæg eksisterer stadigvæk, selvom den ikke er gentaget i adgangsreglerne.

Kommunen er derfor beføjet til at udstede påbud om fjernelse af hindringer for adgang som følge af anlæg på stranden. Der er dog praksis for, at kystbeskyttelses anlæg, som er af ældre dato og har henstået på ejendommen upåtalet i over 30 år, ikke kan danne grundlag for et krav om etablering af passage.

Efter kystbeskyttelseslovens § 17 stk. 1 kan transportministeren i kystbeskyttelsesøjemed udfærdige regler om begrænsning i færdsel på og brug af forstranden, strandbredder og kystbeskyttelses anlæg. Hvis der herved sker begrænsning i offentlighedens ret til adgang efter naturbeskyttelseslovens § 22 skal miljøministeren (ved Naturstyrelsen) tilslutte sig reglerne.

Kystdirektoratet har udgivet en vejledning til Lov om kystbeskyttelse, som foreskriver, at ved etablering af kystbeskyttelses anlæg skal hensynet til den rekreative udnyttelse varetages og den frie færdselsret langs stranden skal så vidt muligt sikres, herunder muligheden for i forbindelse med en kystbeskyttelsesforanstaltning at fastholde eller udbygge en strand. Passagemulighed kan opnås på flere måder f.eks. ved anlæg af ramper, banketter, åbninger eller ved ikke at gøre anlægget større end absolut nødvendigt. Desuden kan passagen sikres ved at tillade færdsel bagom eller på konstruktionen. Der kan også være situationer, hvor passagemuligheden i praksis ikke findes på grund af eksisterende anlæg på den omhandlede ejendom eller på naboejendommene. Kystdirektoratet vurderer i hver enkelt sag, om passagemuligheden skal genskabes ved en eventuel renovering af anlægget. Vejledning til kystbeskyttelsesloven findes her:http://kyst.synkron.com/graphics/Medie_KDI/02_sog_om_tilladelse/vejledn%20til%20lov%20om%20kystbeskyt%202009_15sep.pdf

Lukning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer, der er omfattet af offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens §§ 22 og 25, helt eller delvis kan lukkes for adgang, hvis særlige forhold taler for det. NBL § 27, stk. 1. På klitfredede arealer kan adgangen helt forbydes efter naturbeskyttelseslovens § 27, stk. 2 ved fare for sandflugt. Denne beføjelse er delegeret til Naturstyrelsen.

Hunde og badeområder

Naturbeskyttelsesloven indskrænker ikke den mulighed, som kommunalbestyrelsen i badevandsbekendtgørelsen har til at træffe foranstaltninger af hensyn til badevandets kvalitet, herunder forbyde hunde på stranden i områder, der er udlagt som badeområder.

Strandtrapper

Hvis en strandtrappen er en del af en private fællesvej/-sti, kan kommunalbestyrelsen kræve trappen vedligeholdt. Det er kommunalbestyrelsen, som vurderer, om trappen er en del af vejudstyret og vurderingen vil blandt andet afhænge af, om trappen ligger på det udlagte og ibrugtagne vejareal.

6.2 Privatejede skove

6.2.1 Arealbeskrivelse (privatejede skove)

Hvornår en bevoksning falder ind under adgangsreglerne bestemmelser for skove, er en vurdering, som foretages af kommunalbestyrelsen. Der findes ingen klar definition på skov. Bevoksningen vil dog typisk skulle opfylde en række krav til størrelse og udstrækning, før man vil opfatte et område med træer som en skov. Mindre arealer danner i mange tilfælde ikke basis for en skov på længere sigt; når der ikke er tilstrækkelig beskyttelse mod udtørring fra vejr og vind, for så vil træerne ikke kunne udvikles. Ligeledes vil den flora og fauna, som hører hjemme i en skov, heller ikke indfinde sig. Skove under ½ ha kan godt være biologisk velfungerende, hvis skoven ligger beskyttet i landskabet, men såfremt skoven står på et flat areal vil den givetvis skulle være nogle ha stor for at få en biologisk sammenhængende karakter. En bevoksning kan godt være mindre end ½ ha og så virke som et synbart element i landskabet. Matrikulært findes der træbevoksede områder under 0.1 ha, som er defineret som skov. Dette er dog ikke i sig selv nok til at arealet er omfattet af bestemmelserne i adgangsreglerne for skov.

Privatejede skove er i adgangsmæssig sammenhæng de skove, som ikke er offentligt ejede eller private skove ejet af offentlige stiftelser. Langt de fleste skove i Danmark er privatejede. Der skelnes mellem private skove over og under 5 ha. Det er underordnet for befolkningens adgangsret om skoven er fredskov eller ej.

For **skove under 5 ha** kan den private ejer ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredsloven helt eller delvis lukke skoven. NBL § 23, stk. 6. Der er ikke knyttet betingelser til udøvelsen af denne ret. I de små skove er der en større risiko for, at der opstår driftsmæssige gener i forbindelse med adgangen. De små skove findes overalt i det danske landskab, og ofte er der slet ikke lovlig adgang hen til dem.

Hvis der ikke er skiltet om lukning, gælder samme adgangsregler som for privat skov over 5 ha. Ved fastlæggelse af arealgrænsen på 5 ha medregnes al sammenhængende skov, uanset om der er tale om flere ejere eller flere parceller. Det er altså kun, hvis skoven samlet set er under 5 ha, at den kan lukkes. Dvs. at en ejer, hvis andel af en skov er under 5 ha, ikke har denne mulighed for lukning. En skov kan godt være sammenhængende selv om skovområdet er delt af mindre ubevoksede arealer.

Offentligt ejede skove omfatter skove ejet af staten, kommunen, Folkekirken og i adgangsmæssige sammenhæng offentlige stiftelser. Der gælder lempeligere regler for færdsel i offentligt ejede skove jf. afsnit 6.3. Man skal dog være opmærksom på, at afgørelsen om hvorvidt en såkaldt offentlig stiftelse er at betragte som offentlig stiftelse i adgangsreglernes forstand træffes af kommunalbestyrelsen. Der findes ikke et register. Naturklagenævnet udtaler i en tidligere afgørelse

følgende: ”Ved afgørelsen af, om en stiftelse er offentlig, lægges der især vægt på om stiftelsens midler skal komme en større ubekendt kreds til gode.” (NKN 10. februar 2000).

Veje og stier, som går igennem en skov, er omfattet af adgangsregler for skove (NBL § 23), og reglerne er forskellige fra de regler, som gælder for veje og stier i det åbne land (NBL § 26).

Veje og stier er permanente, menneskeskabte færdselsbaner, og man må kun færdes på en måde, som vejen eller stien er egnet til. Man må ikke skabe færdsel ved (ulovligt) at etablere trampestier. Når man går i skoven, skal man vide, at midlertidige kørespor, dyreveksler, brandbælter, indkørsler til gårdspladser og havegange ikke giver ret til færdsel, og der er heller ikke adgang til at færdes f.eks. på spor efter heste eller mountainbikes.

6.2.2 Færdsel til fods (privatejede skove)

Det er tilladt at færdes til fods ad stier og veje. NBL § 23, stk. 5. Bemærk at færdsel og ophold er to forskellige ting, og færdsel kan være lovligt på steder, hvor man ikke må gøre ophold. Læs mere under ophold i afsnit 6.2.7.

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 23, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens/besidderens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren/besidderen et særligt ansvar.

Færdsel må ikke finde sted på udyrkede arealer i skoven, selvom de er uhegnede. Sådanne arealer udgør en del af skoven og er derfor ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens § 24 om udyrkede arealer. Retten til færdsel og ophold er altså begrænset til veje og stier, hvortil dog må høre arealer, der ligger op til vejen eller stien, f.eks. rabatter, som naturligt opfattes som hørende med til vejen eller stien.

Fortolkningsbidrag: I forbindelse med revision af naturbeskyttelsesloven i 2004 har jordbrugets organisationer opfordret medlemmerne til, at der gives adgang til gående færdsel og ophold, f.eks. til at plukke blomster og drikke kaffe, på arealer, der er let tilgængelige og ligger i umiddelbar nærhed af skovens veje og stier, medmindre dette er til væsentlig gene for den private ejer. Hvis der måtte opstå diskussion med ejeren af et areal om færdsel og ophold på arealer i tilknytning til veje og stier, følger det af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 25, stk. 1, at man skal rette sig efter ejerens anvisninger.

Naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 1 nævner, at der ikke er adgang til skovarealer, som er afmærket som militære anlæg. I det omfang hvor forsvaret har udarbejdet adgangsbestemmelser i drifts- og plejeplanerne træder disse regler i stedet for forannævnte bestemmelse. Du kan finde drifts- og plejeplanerne for forsvarets arealer på Naturstyrelsens hjemmeside:

http://www.naturstyrelsen.dk/Udgivelser/Drifts_Plejeplaner.htm

Konkrete spørgsmål om adgang her skal stilles til Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste. Deres hjemmeside finder du her: <http://forsvaret.dk/fbe/Pages/default2.aspx>

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

Veje og stier, som går igennem en skov, er omfattet af adgangsregler for skove (NBL § 23), og reglerne er forskellige fra de regler, som gælder for veje og stier i det åbne land (NBL § 26).

Veje og stier er permanente, menneskeskabte færdselsbaner, og man må kun færdes på en måde, som vejen eller stien er egnet til. Man må ikke skabe færdsel ved (ulovligt) at etablere trampestier. Når man går i skoven, skal man vide, at midlertidige kørespor, dyreveksler, brandbælter, indkørsler til gårdspladser og havegange ikke giver ret til færdsel, og der er heller ikke adgang til at færdes f.eks. på spor efter heste eller mountainbikes.

6.2.3 Cykling (privatejede skove)

Adgangen til færdsel på cykel ad stier forudsætter, at stien fremtræder som egnet til cykling med almindelige cykler. Mountainbikes er også kun tilladt på veje og stier, selvom de er konstrueret til cykling udenfor veje og stier. Den private ejer kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. For privatejede arealer kan kommunalbestyrelsen helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud. NBL § 23, stk. 5 og stk. 8.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.4 Tidspunkter (privatejede skove)

Der er adgang fra kl. 6 til solnedgang. NBL § 23, stk. 5

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.5 Gangbesværede (privatejede skove)

Hvor færdsel til fods er tilladt, er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 4.

Det er ikke ifølge adgangsreglerne noget til hinder for at ændre adgangsforholdene, så der ikke længere er adgang for kørestole, så længe adgangen for færdende til fods og på cykel bibeholdes. Dog skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at Danmark har tiltrådt **handicapkonventionen**. Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed har til formål at "gøre det muligt for personer med handicap at få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold". kommunalbestyrelsen er derfor forpligtet til at tænke handicapkonventionen ind i adgangssager, når det er relevant. Veje samt offentlige faciliteter i landdistrikter er direkte nævnt i artikel 9.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.6 Adgang på anden måde (privatejede skove)

Hvor færdsel til fods er tilladt, er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 4.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

Reglerne for cykling og ridning er beskrevet i selvstændige afsnit, hhv. 6.2.3 og 6.2.9.

6.2.7 Ophold (privatejede skove)

Ophold adskiller sig fra færdsel, fordi man ved et ophold bliver på et sted gennem længere tid. For ophold i nærheden af bygninger gælder, at det ikke må finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger. NBL § 23, stk.5.

Med ordet ”beboelsesbygning” menes en bygning, der fremtræder som opført med henblik på beboelse, uanset om der er tale om helårs- eller fritidsbeboelse, eller om den for tiden er beboet. Med ordet ”driftsbygning” menes en faststående driftsbygning for den pågældende jordbrugsejendom. Afstanden beregnes radiært fra ydermuren af lovlige bygninger. Terrasse, hegn mv. indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Afstandskravet gælder kun, når hus og areal har samme ejer/lejer, nærmere bestemt, at huset og ”færdselsarealet” ligger på samme matrikulære ejendom. Det betyder bl.a., at hvis et hus ligger så tæt på en anden ejers areal, at opholdsgrænsen på 150 meter overskrides, kan ejeren af huset kun påberåbe sig opholdsforbuddet på den del af arealet, som denne selv ejer. Dog kan opholdsforbuddet påberåbes ind over et areal ejet af en grundejerforeningen, hvis den pågældende ejer er medlem af denne, det er nemlig de samme hensyn, der gør sig gældende, hvad enten arealet ejes af den enkelte ejer eller af grundejerforeningen. Umatrikulerede arealer tilhører staten, og ejeren kan ikke påberåbe sig opholdsforbuddet ind over dette areal.

Ophold andre steder er tilladt, hvis der i øvrigt er lovlig adgang til arealet. NBL § 23, stk. 1. Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.8 Hunde (privatejede skove)

Det er tilladt at tage hund med, men den skal føres i snor. NBL § 23, stk. 1.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.9 Ridning (privatejede skove)

Ridning er ikke tilladt bortset fra i de forholdsvis få tilfælde, hvor private fællesveje fører gennem skoven. Her kan den private ejer dog ved skiltning helt eller delvist forbyde ridning. NBL § 23, stk. 9. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde helt eller delvist tilsidesætte et sådant forbud. Denne mulighed forudsættes kun anvendt, hvor vejen har væsentlig betydning for ridemulighederne i et område, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen.

Ridning er altså som udgangspunkt ikke tilladt i private skove, med mindre man har fået lov af ejeren, f.eks. gennem et ridekort. På Skovforeningens hjemmeside findes en oversigt over en række private skove, hvor man må ride med ridekort <http://www.skovforeningen.dk/default.asp?m=208>.

Man skal være opmærksom på, at hvis man rider på veje og stier i det åbne land, hvor det ikke gennem skiltning er forbudt, så vil det, hvis man kommer til en privatejet skov, ikke længere være tilladt at ride, uanset at der ikke er skiltet med dette. Den eneste undtagelse er, hvis vejen gennem skoven er en privat fællesvej. Her må man gerne ride, med mindre der er skiltet med et forbud.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.10 Organiserede aktiviteter (privatejede skove)

Bekendtgørelsens § 7 indeholder de nærmere regler for den organiserede brug af skove og udyrkede arealer. Af reglerne fremgår det (stk. 1), at organiserede aktiviteter kræver ejerens tilladelse, hvis deltagerantallet overstiger 30, selv om færdsel og ophold sker i overensstemmelse med adgangsreglerne. For aktiviteter for skoleklasser, spejdere og lignende, skal deltagerantallet overstige 50 før det kræver ejerens tilladelse.

Fortolkningsbidrag: Naturstyrelsen har i en konkret sag vurderet, at daglig/meget hyppig færdsel af skovbørnehave kræver tilladelse fra ejeren af en privat skov, uanset at personantallet er under 30, da denne aktivitet vurderes at falde ind under § 7, stk. 2.

Fortolkningsbidrag: Adgangsforum vurderer, at vandrelaug, herunder vandreres færdsel i skove kan omfattes af 50 persons grænsen, og at denne aktivitet derfor ikke kræver ejerens tilladelse ved deltagerantal under 50 personer.

§ 7, stk. 2: Selv om deltagerantallet ikke overstiger 30, må erhvervsmæssige arrangementer, sportsarrangementer, herunder orienteringsløb, aktiviteter, der forudsætter afmærkning m.v., organiserede aktiviteter, der afvikles i nattetimerne, lejrslagning o.lign., kun finde sted med ejerens tilladelse.

Efter § 7, stk. 3 må offentlig annoncering af arrangementer først ske, når de fornødne tilladelser foreligger.

Ethvert arrangement, der ikke kræver ejerens tilladelse efter § 7, stk. 1 og 2, men ønskes annonceret offentligt, skal anmeldes til ejeren mindst 14 dage før annonceringen foretages jf. § 7 stk. 4. Anmeldelsen giver ejeren mulighed for at forbyde arrangementet, hvis arrangementet skal finde sted på et tidspunkt, hvor det pågældende område allerede er planlagt lukket i medfør af § 6, eller

det væsentligt vil påvirke et andet arrangement, der allerede er givet tilladelse til. Arrangementet kan altså kun forhindres, hvis det pågældende skovområde den pågældende dag er lukket på grund af intensivt skovningsarbejde, jagt eller kolliderer med andre arrangementer, der er givet tilladelse til på forhånd.

Fortolkningsbidrag: Naturstyrelsen vurderer, at kravet om anmeldelse til ejeren skal ske i den udstrækning ejeren er til at finde, f.eks. ved søgning på internettet. F.eks. kan man på www.arealinfo.dk finde matrikelnummer og ejerlavsnavn, og herefter direkte finde ejeroplysninger i BBR-registeret på OIS.dk. Kommunen kan også oplyse, hvem der ejer arealet.

Hvis der er tale om organiserede aktiviteter i en størrelse som nævnt i bekendtgørelsens § 7, stk. 1 (over 30/50 personer), skal der som nævnt altid foreligge en tilladelse fra ejeren, uanset om arrangementet offentliggøres, eller ejeren er vanskelig at finde frem til.

De almindelige ordensregler gælder for organiseret færdsel. Ejerens tilladelse kræves altså til, jf. bkg § 7:

- Organiseret aktivitet, hvis deltagerantallet overstiger 30.
- Organiseret aktivitet for skoleklasser, spejder og lignende, hvis deltagerantallet overstiger 50.
- Erhvervsmæssige arrangementer (Bemærk at almennyttige foreningers arrangementer godt kan være erhvervsmæssige, det afhænger af formålet med arrangementet).
- Sportsarrangementer, herunder orienteringsløb.
- Aktiviteter der kræver afmærkning mv., der ikke naturligt forekommer på stedet eller ikke naturligt forsvinder i løbet af få dage.
- Aktivitet, der afvikles i nattetimerne- fra solnedgang til kl. 6.
- Lejrslagning og lignende.
- Ejeren kan betinge tilladelsen af en afgift.

Ved annoncering af organiserede aktiviteter udover de nævnte (altså de mere bløde aktiviteter) skal der som nævnt ske anmeldelse til ejeren, hvis ejeren umiddelbart kan identificeres. Dette skal ske mindst 14 dage før annoncering af arrangementet. Bkg. 7, stk. 4. Det må bero på en konkret vurdering, hvor grænsen går for, hvad der er en aktivitet, som kan opfattes som organiseret, og hvad der falder ind under de normale regler om færdsel til fods og ophold.

Der er ikke adgang til skoven, hvis den er under 5 ha og lukket ved skiltning. NBL § 23, stk. 6.

6.2.11 Ordensregler (privatejede skove)

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 23, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Der må ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende. NBL § 28. Det er forbudt at henkaste eller anbringe affald eller lignende på fremmed ejendom uden ejerens tilladelse.

Fremmed ejendom omfatter også offentlig ejet ejendom, f.eks. veje og parkeringspladser. Forbud mod anbringelse af affald er også indeholdt i naturbeskyttelseslovens § 3 og andre regler, der forbyder ændring af tilstande.

Følgende er ikke tilladt:

- At passere stengærder, jordvolde og andre hegn, der afgrænser skoven bortset fra gennem lovlige passager. Bkg § 5.
- At tænde bål, bruge kogeapparater eller andre åbne ildsteder, bruge fyrværkeri eller på anden måde skabe risiko for brand. Bkg § 26, stk. 1.
- Tobaksrygning i tiden 1. marts – 31. oktober på lyngklædte arealer, bevoksede klitarealer, på græsbevokset skovbund, i nåletræsplantager, i unge løvtræs- og nåletræskulturer samt disses umiddelbare nærhed. Bg § 26, stk. 2.
- Tobaksrygning, som er forbudt ved skiltning. Bkg § 26, stk. 2. At medbringe fangstredskaber og skydevåben, som ifølge jagtloven ikke må anvendes til jagt. Bkg § 27.
- At medbringe fiskeredskaber med krog (fangstklare). Bkg § 27.

Ordensreglerne, som gælder på alle naturarealer er følgende (Bkg § 28):

Det er ikke tilladt at

- Fiske i søer, damme og vandløb.
- Beskadige træer og buske.
- Beskadige eller fjerne skoveffekter, herunder brænde og kvas.
- Tage grene af træer og buske.
- Omhugge, opgrave eller oprykke træer, buske eller anden vegetation.
- Foretage erhvervmæssig indsamling af nødder, bær, svampe, frø og kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. Indsamling i begrænset omfang til privat brug er tilladt, dog må kogler kun tages fra skovbunden og grene og kviste må ikke indsamles i bevoksninger, hvor der oparbejdes pyntegrønt.
- Skræmme eller på anden måde forulempe dyrene eller beskadige huler og reder, yngel og æg. Drive handel.
- Opstille telte og lign.
- Udvise støjende adfærd, herunder benytte radioer og andre musikapparater, højtalere, musikinstrumenter o.lign på støjende måde.
- Benytte metaldetektorer m.v., projektører eller andet stærkt lys.

Indsamling

Det er tilladt at samle nødder, bær, svampe, frø, kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. i begrænset omfang og kun til privat brug. Kogler må kun tages fra skovbunden. Man må samle enkeltgrene op, hvis de ikke ligger i en pyntegrøntbevoksning. Man må kun indsamle, hvad man kan nå fra vej og sti, og som tommelfingerregel må man tage, hvad man kan have i en plasticpose, men denne ret er ikke lovfæstet.

6.2.12 Ejerbeføjelser, herunder midlertidig lukning (privatejede skove)

Den private ejer eller hans repræsentant kan bede enhver, der færdes i skoven på anden måde end tilladt, om **navn og bopæl**. NBL § 23, stk. 4.

Den private ejer eller dennes repræsentant kan, evt. ved skiltning, give **anvisninger for færdslen**, som dem der færdes i naturen skal rette sig efter. Bkg § 25, stk. 1.

Den private ejer kan i det omfang det ikke strider mod andre bestemmelser, **givetilladelse** til andet og mere, end det der følger af reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 og bekendtgørelsen. Bkg § 25, stk. 2.

Ejeren har ret til at betinge en videregående adgang med en **afgift**. Dette sker efter aftale mellem ejeren og den eller de personer, der får en videregående adgang.

Ejeren har ikke pligt til at **vedligeholde** veje og stier og offentlighedens færdsel og ophold i naturen sker på eget ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Indskrænkninger for adgang

Den private ejer kan forbyde adgang på dage eller tidspunkter, hvor der holdes **jagt** eller i områder, hvor der foregår intensivt skovningsarbejde. NBL § 23, stk. 3. For denne mulighed for at forbyde adgang gælder, jf. bkg § 6:

- Adgang kan forbydes på dage hvor der holdes selskabsjagt.
- Adgang kan forbydes i perioden 16. maj – 15. juli fra kl. 6 – 7, hvis der er pürschjagt.
- Adgang kan forbydes i områder, hvor der, på tilgrænsende arealer, foregår intensivt landbrugs- eller skovningsarbejde. (Bemærk: Det forudsættes, at færdsel er forbundet med en vis risiko for offentligheden så lukningen ikke alene sker af bekvemmelighedshensyn).
- Oplysning om lukning sker ved skiltning, der anbringes ved almindeligt anvendte indgange og med angivelse af det tidsrum forbuddet gælder.
- Skiltet skal fjernes ved periodens udløb.
- Hvis forbuddet gælder dele af et område, skal det angives tydeligt, hvilke dele af området forbuddet omfatter.

Generelt: For at undgå misforståelser kan det være en god idé, at perioden for lukning angives med dato og evt. klokkeslæt.

For ejerbeføjelser i forhold til organiserede aktiviteter læs afsnit 6.2.10 om **organiserede aktiviteter**.

Den private ejer kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til **cykling** på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. NBL § 23, stk. 8. Bemærk at denne mulighed kun gælder for stier og ikke for veje. Der kan forekomme situationer, hvor cykling ad mindre stier erfaringsmæssigt giver særlige problemer, typisk i forhold til andre brugeres færdsel. Ejeren har derfor mulighed for ved skiltning at indskrænke adgangen til cykling, hvor cyklingen medfører særlige problemer. Kommunalbestyrelsen kan dog tilsidesætte dette forbud. Bestemmelsen kan desuden anvendes for at hindre cykling ad en sti, der ender blindt, og der kan konstateres spor, der viser, at cyklister ulovligt fortsætter ud i skovbunden.

Den private ejer kan ved skiltning helt eller delvis forbyde **ridning** på private fællesveje jf. mark- og vejfredslovens § 17 (se NBL § 23, stk. 9). Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde tilsidesætte et sådant forbud (læs mere i afsnit 6.2.13).

Den private ejer kan ved skiltning forbyde **rygning** i skoven. Bkg § 26, stk. 2.

Den private ejer kan kun **nedlægge veje og stier**, der gives adgang til skovens øvrige vejsystem efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Andre veje og stier i skoven kan fri omlægges/nedlægges. NBL § 23, stk. 10. Læs mere i afsnit 3.4.

6.2.13 Tilsynsmyndighedernes beføjelser (privatejede skove)

Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. NBL § 23, stk. 2.

Usædvanlige hegn

I naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2 er det for skove nævnt, at offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og at der ikke må opsættes usædvanlige hegn *omkring* skoven. Det er op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om et hegn er usædvanligt, for en nøjagtig definition findes ikke. Om, et givent hegn er usædvanligt, beror på et skøn, hvor mange forskellige omstændigheder spiller ind. Levende hegn, lette trådhegn m.v. må betragtes som sædvanlige hegn, også selvom den pågældende skov ikke tidligere har været hegnet. Eksempler på sædvanlige hegn kan ses her:

[ikke strømførende kreaturhegn](#)

[kulturhegn](#)

Et usædvanligt hegn vil være af en type, som en "gennemsnitsskovejer" normalt ikke vil sætte op omkring sin skov. Det, bestemmelsen navnlig tilsigter, er at undgå hegn, der ved deres højde, konstruktion eller materialevalg virker dominerende eller skæmmende, eller som hindrer vildtets frie passage. Hegning omkring skove er imidlertid også ulovligt, hvis det hindrer vildtets frie passage også selvom hegnet i sin konstruktion og materialevalg er sædvanligt. Hegning omkring kulturer er dog sædvanlige uanset, at sådanne hegn netop har til formål at holde dyr og publikum ude af disse arealer. Det er f.eks. almindeligt at hegne løvtræskulturer i omkring 10 år for at undgå vildtbid, men sædvanligvis indhegnes ikke områder større end 4-5 ha skov. Forbuddet mod opsætning af usædvanligt hegn omfatter derfor også hegn, der på grund af deres funktion i forhold til vildtet må anses for usædvanlige.

Bemærk at bestemmelsen kun regulerer hegning omkring skove og ikke hegn opsat langs f.eks. en motorvej eller en mark, selvom dette hindrer vildtets frie passage. En tilladelse efter skovloven til etablering af f.eks. en dyrehave vil medføre at hegnet er sædvanligt - formålet taget i betragtning - og dermed at naturbeskyttelseslovens generelle forbud mod usædvanlig hegning ikke kan gøres gældende. Overtrædelser kan påtales efter reglerne i lovens kapitel 11 om tilsyn.

Tilsidesættelse af ejerens forbud

Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis tilsidesætte et forbud fra den private ejer mod **cykling**. NBL § 23, stk. 8.

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde helt eller delvis tilsidesætte et forbud mod **ridning** på private fællesveje, der fører igennem skoven. NBL § 23, stk. 9. Bestemmelsen forudsættes kun anvendt, hvor en gennemgående vej har væsentlig betydning for ridemulighederne i et område, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt en rimelig betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen.

Lukning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer, der er omfattet af offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens § 23, helt eller delvis lukkes for adgang, hvis særlige forhold taler for det. NBL § 27, stk. 1. Lukning kan ske på myndighedernes initiativ eller efter anmodning fra ejeren.

Forhindre nedlæggelse af veje og stier

Kommunalbestyrelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3 forhindre nedlæggelsen af en vej eller sti **i skove, der giver adgang til skovens øvrige vejsystem**. Men kun hvis vejen eller stien vurderes at have væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende adgangsmuligheder. Ved vurderingen af, om en vej eller sti har væsentlig betydning, lægges der ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen. Bedømmelsen må bero på en konkret vurdering af den rekreative betydning, de alternative adgangsmuligheder og af de omstændigheder, der ligger til grund for ønsket om nedlæggelse. Læs mere i afsnit 3.4.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at ville vurdere en vejnedlæggelse nærmere, skal dette meddeles ejeren og eventuelle klageberettigede efter bkg § 29, stk. 1 og 2 og eventuelt offentliggøres efter bkg § 30 stk. 1-3. Denne afgørelse kan påklages.

6.3 Offentlig skov

6.3.1 Arealbeskrivelse (offentlig skov)

Hvornår en bevoksning falder ind under adgangsreglerne bestemmelser for skove, er en vurdering, som foretages af kommunalbestyrelsen. Der findes ingen klar definition på skov. Bevoksningen vil dog typisk skulle opfylde en række krav til størrelse og udstrækning, før man vil opfatte et område med træer som en skov. Mindre arealer danner i mange tilfælde ikke basis for en skov på længere sigt; når der ikke er tilstrækkelig beskyttelse mod udtørring fra vejr og vind, for så vil træerne ikke kunne udvikles. Ligeledes vil den flora og fauna, som hører hjemme i en skov, heller ikke indfinde sig. Skove under ½ ha kan godt være biologisk velfungerende, hvis skoven ligger beskyttet i landskabet, men såfremt skoven står på et flat areal vil den givetvis skulle være nogle ha stor for at få en biologisk sammenhængende karakter. En bevoksning kan godt være mindre end ½ ha og så virke som et synbart element i landskabet. Matrikulært findes der træbevoksede områder under 0.1

ha, som er defineret som skov. Dette er dog ikke i sig selv nok til at arealet er omfattet af bestemmelserne i adgangsreglerne for skov.

Offentligt ejede skove omfatter skove ejet af staten, regionen, kommunen, Folkekirke og skove ejet af offentlige stiftelser. Når **offentlige stiftelser** her sidestilles med øvrige offentlige ejere, er det vigtigt at bemærke, at det alene er i adgangsmæssig sammenhæng, dvs. at det kun er reglerne for, hvordan man må færdes, der er ens for offentlige skove og for skove ejet af offentlige stiftelser. For regler om "brugerbetaling" er det anderledes (læs mere under "Opkrævning af afgifter" og i afsnit 6.3.10 om organiserede aktiviteter). Desuden skal man være opmærksom på, at afgørelsen om hvorvidt en såkaldt offentlig stiftelse er at betragte som offentlig stiftelse i adgangsreglernes forstand træffes af kommunalbestyrelsen. Der findes ikke et register. Naturklagenævnet udtaler i en tidligere afgørelse følgende: "Ved afgørelsen af, om en stiftelse er offentlig, lægges der især vægt på om stiftelsens midler skal komme en større ubekendt kreds til gode." (NKN 10. februar 2000).

Mange af de regler som gælder for privatejede skove gælder tilsvarende for offentligt ejede skove, men i de offentligt ejede skove er adgangen generelt udvidet mht. f.eks. fladefærdsel, tidspunkter, opholdsafstand, ridning, kælkning, skiløb, skøjteløb, badning og regler for "brugerbetaling".

Videregående adgang

Reglen i naturbeskyttelseslovens § 27, stk. 4 sikrer, at der er hjemmel til at videreføre den videregående adgang, som i dag gælder for offentlige skove og skove, der ejes af offentlige stiftelser. Bemyndigelsen er udmøntet i adgangsbekendtgørelsens §§ 8 – 16 og bestemmer at:

- Kælkning og skiløb er tilladt, bortset fra i klitter og rørbevoksninger.
- Det er tilladt at bade i vandløb og søer.
- Skøjtning og anden færdsel på is er tilladt, medmindre andet fremgår af skiltning.
- Badning og færdsel på isen sker på eget ansvar.

Opkrævning af afgifter

Bestemmelsen i § 27, stk. 4, 3. punktum om, at der kan fastsættes regler om, at videregående adgang kan betinges af en afgift, er af statsbudgetretlig karakter. Bestemmelsen vedrører på ingen måde en privat ejers ret til at betinge en videregående adgang af en afgift. Dette beror som hidtil på en aftale mellem ejeren og den eller de personer, der får en videregående adgang. Bemyndigelsen præciserer, at der er hjemmel til f.eks. at indføre en ridetegnordning for ridning i statsskovene (dette er ikke indført generelt, dog kræves der ridetegn i Jægersborg Hegn og Dyrehave samt på Vestamager og i Kongelunden). Uanset bestemmelsens ordlyd kan den ikke bruges i forbindelse med offentlige veje og stier, hvor færdslen er reguleret af vejlovgivningen.

Dog bestemmer bekendtgørelsens § 7, stk. 5, at for organiserede aktiviteter, der ikke er erhvervmæssige, kan der for arealer, der ejes af staten, kommuner eller Folkekirken, kun kræves betaling til dækning af de særlige omkostninger, som arrangementet medfører for ejeren. I betalingsammenhæng betragtes offentlige stiftelser som private skove, og offentlige stiftelser må derfor ligesom private skovejere opkræve betaling for de organiserede aktiviteter, hvor der ønskes adgang udover de almindelige adgangsregler (se afsnit 6.3.10).

6.3.2 Færdsel til fods (offentlig skov)

Til fods må man færdes overalt, hvor der ikke er hegnet, dog ikke i klitter, rørbevoksninger, planteskoler, arealer med landbrugsafgrøder, haver og gårdspladser. Bkg § 8.

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 23, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens/besidderens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren/besidderen et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Bemærk, at færdsel og ophold er to forskellige ting, og reglerne er forskellige for privat- og offentlig ejet skov. Læs mere under ophold i afsnit 6.3.7. De fleste regler for private skove gælder også for offentlige skove, men i de offentlige skove er adgangen udvidet udover det, som gælder for de private skove mht. f.eks. tidspunkter, opholdsafstand, ridning, kælkning, skiløb, skøjteløb og badning.

Overnatning

Der er fem forskellige måder, du kan overnatte i Naturstyrelsens skove på:

1. På jorden, i en sovepose, i en hængekøje i et træ eller lign - dog uden at beskadige træer f.eks. deres bark, som især er sårbar om foråret. Du må ikke overnatte under/i noget, som kan minde om et telt eller lign. Brug af åben ild er kun tilladt ved bålpladser. (Ovenstående gælder for alle offentligt ejede skove).
2. På et primitivt overnatningssted, som kan benyttes af grupper af familiestørrelser, og hvor man ikke kan reservere pladsen. Brug af åben ild er kun tilladt ved bålpladser og man må højst overnatte 2 nætter.
3. På lejrpladser, som kan benyttes af større grupper til spejderlejre, skoleudflugter mv. efter forudgående tilladelse, og hvor man, hvis der er en bålplads eller fast ildsted, kun må lave bål dér. Hvis der ikke er en bålplads, må man tænde bål på pladsen, hvis man først fjerner græstørven.
4. På de traditionelle campingpladser.
5. I fri-teltningsskove, hvor der er særlige regler for hvordan og hvorledes muligheden kan benyttes, og hvor brug af åben ild er tilladt på bålpladser. Brug af stormkøkken er her tilladt, hvis man bruger stormkøkken, hvor brænderen er indelukket fx. trangia. Man må højst overnatte en enkelt nat.

Fri teltning

Fri teltning er muligt i en del af Naturstyrelsens skove, hvis man overholder de instrukser, som Naturstyrelsen har angivet på hjemmesiden:

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Aktiv/FriTeltning/> Fri teltning er et tilbud til den stille skovvandreren om overnatning i telt i skoven. På Naturstyrelsens hjemmeside kan man se en oversigt over de steder, hvor der er fri teltning på Naturstyrelsens arealer, samt læse mere om de

hensyn til slid på naturen, sikring af flora, fauna, hensyn overfor naboer osv., som giver nogle begrænsninger for teltningen.

6.3.3 Cykling (offentlig skov)

Det er tilladt at cykle på veje og stier. NBL § 23 stk. 1 samt bkg § 9.

Adgangen til færdsel på cykel ad stier forudsætter, at stien fremtræder som egnet til cykling med almindelige cykler. Mountainbikes er også kun tilladt på veje og stier, selvom de er konstrueret til cykling udenfor veje og stier.

Den offentlige ejer kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud fastsat af ejere af offentlige stiftelser og offentlige ejere i øvrigt. For statsejede arealer er det dog miljøministeren, som kan tilsidesætte forbuddet. NBL § 23, stk. 8. Hvis den offentlige ejer er kommunen selv, kan Natur- og Miljøklagenævnet tilsidesætte de indskrænkninger som kommunalbestyrelsen har fastsat. Hvis særlige forhold taler herfor kan bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 27, stk. 1 anvendes til at indskrænke cykling.

6.3.4 Tidspunkter (offentlig skov)

Adgangsretten gælder hele døgnet.

6.3.5 Gangbesværede (offentlig skov)

På veje og stier er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 9.

Det er ikke ifølge adgangsreglerne noget til hinder for at ændre adgangsforholdene, så der ikke længere er adgang for kørestole, så længe adgangen for færdende til fods og på cykel bibeholdes. Dog skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at Danmark har tiltrådt **handicapkonventionen**. Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed har til formål at "gøre det muligt for personer med handicap at få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold". kommunalbestyrelsen er derfor forpligtet til at tænke handicapkonventionen ind i adgangssager, når det er relevant. Veje samt offentlige faciliteter i landdistrikter er direkte nævnt i artikel 9.

6.3.6 Adgang på anden måde (offentlig skov)

På veje og stier er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 9.

Privat lystkørsel med hestekøretøjer er kun tilladt på asfalterede veje, stenlagte veje og grusveje. Den offentlige ejer eller private stiftelse kan ved skiltning eller på anden måde forbyde sådan kørsel. Bkg § 13, stk. 1.

Erhvervsmæssig lystkørsel (rekreativ kørsel i hestekøretøj) eller arbejdskørsel med hestekøretøjer, kørsel med travheste mv. må kun ske med ejerens tilladelse. Bkg § 13, stk. 2.

Anden kørsel med eller træning af dyr må kun ske med ejerens tilladelse. Bkg § 15.

Kælkning og skiløb er tilladt udenfor indhegninger, klitter, rørbevoksninger, skovens marker, haver og gårdspladser jf. bekendtgørelsens § 10.

Det er tilladt at bade i skovens vandløb og søer. Bkg § 16, stk. 1.

Skøjteløb og anden færdsel på is er tilladt, medmindre andet fremgår af skiltning. Badning og færdsel på isen sker på eget ansvar. Bkg § 16, stk. 1.

Færdsel med fartøjer af enhver art på skovens søer og vandløb er ikke tilladt, medmindre andet følger af vandløbslovens regler. Bkg § 16, stk. 2. Med bestemmelsen i naturbeskyttelsesloven § 29, stk. 2, bemyndiges miljøministeren til at fastsætte regler om offentlighedens sejlads og anden færdsel på statsejede søer. Der er hermed hjemmel til at udarbejde ordensregler. De regler, som administrativt er fastsat for en række af statens søer, forbliver i kraft, indtil de afløses af nye regler eller evt. helt ophæves. Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse om færdsel mv. på Hald Sø samt bekendtgørelser om færdsel mv. på hhv. Furesøen og Farum sø.

Reglerne for cykling og ridning er beskrevet i selvstændige afsnit, hhv. 6.3.3 og 6.3.9.

Særligt for skove administreret af Naturstyrelsen:

Hundekørsel (kørsel med vogn eller slæde forspændt hunde af racen Siberian Husky eller andre racer) kræver tilladelse. En tilladelse vil sædvanligvis være afgiftsfri og følge en række vilkår, som drejer som om ruteforløb, tidspunkt, udstyr, hastighed, forsikring mv. Stævnekørsel kræver tilladelse i hvert enkelt tilfælde.

6.3.7 Ophold ved bygninger (offentlig skov)

Ophold adskiller sig fra færdsel, fordi man ved et ophold bliver på et sted gennem længere tid. For ophold i nærheden af bygninger gælder, at det ikke må finde sted inden for 50 m fra beboede bygninger. Bkg § 8, stk. 3.

Med ordet ”beboelsesbygning” menes en bygning, der fremtræder som opført med henblik på beboelse, uanset om der er tale om helårs- eller fritidsbeboelse. Den skal dog være beboet.

Afstanden beregnes radiært fra ydermuren af lovlige bygninger. Terrasse, hegn mv. indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Ophold andre steder er tilladt, hvis der i øvrigt er lovlig adgang til arealet, NBL § 23, stk. 1. Det er ikke tilladt at færdes og opholde sig i haver og på gårdspladser. Bkg § 8, stk. 2. Afstandskravet gælder kun, når hus og areal har samme ejer/lejer, nærmere bestemt at huset og ”færdselsarealet” ligger på samme matrikulære ejendom. Det betyder bl.a., at hvis et hus ligger så tæt på en anden ejers areal, at opholdsgrænsen på 50 meter overskrides, kan ejeren af huset kun påberåbe sig opholdsforbuddet på den del af arealet, som denne selv ejer. Umatrikulerede arealer tilhører staten, og ejeren kan ikke påberåbe sig opholdsforbuddet ind over dette areal.

6.3.8 Hunde (offentlig skov)

Hunde skal føres i snor.

Særligt for skove administreret af Naturstyrelsen:

Over hele landet er der udpeget ”hundeskovene” som kan være indhegnede områder i skoven, hvor hunde ikke skal føres i snor, men selvfølgelig være under ejerens kontrol jf. hundelovens bestemmelser.

Hunden skal altså have tæt kontakt til ledsagerne og må ikke genere andre gæster, hunde eller det vilde dyreliv, f.eks. ved at virke truende eller løbe efter dem.

Ofte er hundeskovene mindre, afgrænsede skovområder med et forholdsvis fattigt dyreliv. Som regel ligger de ved tætbebyggede boligområder, hvor det ellers kan være svært at finde et velegnet sted at slippe hunden løs.

Hundekørsel (kørsel med vogn eller slæde forspændt hunde af racen Sibirian Husky eller andre racer) kræver tilladelse. En tilladelse vil sædvanligvis være afgiftsfri og følge en række vilkår, som drejer sig om ruteforløb, tidspunkt, udstyr, hastighed, forsikring mv. Stævnekørsel kræver tilladelse i hvert enkelt tilfælde.

6.3.9 Ridning (offentlig skov)

Ridning er tilladt i offentlige skove efter reglerne i bekendtgørelsens §§ 11-15.

Man må ride i skridt, trav og tølt, men ikke i galop, på asfalterede veje, stenlagte veje og grusveje, der er bredere end 2,5 meter, samt på andre veje, hvor det ifølge skilte er tilladt. Ridningen skal dog fortrinsvis ske i rabatten. Der må også rides i skovbunden, dog ikke i områder med nye planter og unge træer eller på gravhøje, andre fortidsminder eller skovens marker, indhegninger, klitter, rørbevoksninger, haver og gårdspladser jf. bekendtgørelsens § 11, stk. 1 og § 12.

Hvor ryttere møder anden færdsel, skal rytteren udvise størst mulig hensyn og vige til højre. Hvor boliger, veje og stier passerer, skal det ske i skridt. Der må ikke springes over træstabler, tømmer og kævler, diger, grøfter, led og bomme. Bkg. § 12

Den offentlige ejer har mulighed for, f.eks. ved skiltning, at lukke udvalgte skovområder og veje for ridning (Bkg § 11, stk. 2) og fastsætte yderligere regler for ridning (Bkg § 14, stk. 2), uden at ridningen hermed gøres illusorisk. F.eks. kan der i bukkejagtsæsonen ske indskrænkning for ridning på tidspunkter, hvor der udøves jagt. (Betegnelsen illusorisk stammer fra en Naturklagenævnsafgørelse for Vallø Stift fra 21. februar 2006). For offentlige stiftelser, som falder ind under naturbeskyttelseslovens regler om disse, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde helt eller delvist tilsidesætte et sådant forbud (se afsnit 6.3.13).

Ridning og anden færdsel med heste kan gøres betinget af en rideafgift, uanset om ridningen forudsætter ejerens tilladelse. Bkg § 14, stk 1.

Badning med heste i søer kræver ejerens tilladelse.

I bekendtgørelsens § 11, stk. 3 fremgår det, at konkurrenceridning og ridning, der udgår fra rideskoler, rideklubber, stutterier eller lign., kun må ske med ejerens tilladelse.

Særligt for skove administreret af Naturstyrelsen

Ridning er som hovedregel gratis - bortset fra erhvervsmæssig lystkørsel, arbejdskørsel med hestekøretøjer, kørsel med travheste mv. samt forretningsmæssig brug.

Kun i Jægersborg Hegn og Dyrehave samt på Vestamager og i Kongelunden kræves der ridetegn, fordi der er mange ryttere som bruger områderne, og der derfor gøres en særlig indsats for at udvikle og vedligeholde ridestierne. Ridetegn erhverves ved at kontakte Naturstyrelsen lokalt. For Jægersborg Dyrehave gælder særlige regler for ridning uden for ridestierne. Her må man i perioden 15. maj til 1. august, hvor hjortene får kalve, ikke ride i terrænet.

For alle rideetablissementer (rideskoler, rideklubber, stutterier, opstaldning f.eks. på gårde, hestepensioner eller lign.) med 5 eller flere rideheste skal der indgås overenskomst med Naturstyrelsen ved brug af styrelsens arealer. Overenskomsten kan indeholde vilkår om brug, betaling, ansvar, arrangementer mv. Der opkræves ikke afgift for ridning, hvis det kan godtgøres, at ridningen især foretages af medlemmer af en lokal forening med almene formål (uanset om hestene er ejet af rideetablissemmentet, foreningen eller foreningsmedlemmer), f.eks. hvor ridningen foregår på heste i privat opstaldning. Naturstyrelsen kan opkræve afgift for rideetablissemmenters (øvrige) forretningsmæssige brug af skovene i forbindelse med udlejning af heste f.eks. til turister. Der aftales særskilt betaling for udgifter til særlige anlæg, som f.eks. ridestier og spring eller hvis der gennemføres særlige aktiviteter i forbindelse med arrangementer, stævner og konkurrencer.

6.3.10 Organiserede aktiviteter (offentlig skov)

Der gælder samme regler for organiserede aktiviteter i offentlige skove som i private skove (se derfor afsnit 6.2.10). Ifølge bekendtgørelsens § 7, stk. 5 gælder det særlige for offentligt ejede skove, at ”Tilladelse til organiserede aktiviteter på arealer der ejes af staten, kommunen eller Folkekirken kan kun betinges af betaling til dækning af de særlige omkostninger arrangementet medfører for ejeren. Dette gælder dog ikke for erhvervsmæssige arrangementer.” En særlig omkostning kan være etablering af spring til ridestævner, eller at der rekvireres arbejde fra det

offentlige. Bemærk at offentlige stiftelser betragtes som private skove i betalingsammenhæng, og ejere af offentlige stiftelser må derfor ligesom private skovejere opkræve betaling for de organiserede aktiviteter, hvortil der ønskes adgang, udover de gængse adgangsregler.

Særligt for skove administreret af Naturstyrelsen

I 1994 indførte Naturstyrelsen en særlig ordning for at give organiseret færdsel bedre vilkår i skove administreret af Naturstyrelsen. Ordningen indebærer, at man ikke behøver at ansøge om tilladelse til organiseret færdsel, uanset hvor mange man er, hvis aktiviteten er almindelig, stilfærdig færdsel og ikke indebærer afmærkninger eller brug af særligt udstyr og ikke har et kommercielt sigte. Det kan f.eks. være almindelige skovture, ekskursioner, naturformidlingsture og lignende. Disse "bløde" aktiviteter er tilladt hele døgnet og må annonceres offentligt. Om natten (fra solnedgang til kl. 6) må de "bløde" aktiviteter kun foregå på veje og stier. Du kan læse mere på Naturstyrelsens hjemmeside. http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Adgang/Ansorg_aktiviteter/Aktiviteterudentilladelse.htm

Der eksisterer en aftale mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbundet (DOF) om orienteringsstævner. Aftalen fastlægger hvornår DOF skal ansøge om tilladelse til o-løb i skove administreret af Naturstyrelsen. Se aftalen her.

6.3.11 Ordensregler (offentlig skov)

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 23, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Der må ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende. NBL § 28. Det er forbudt at henkaste eller anbringe **affald** eller lignende på fremmed ejendom uden ejerens tilladelse. Fremmed ejendom omfatter også offentlig ejet ejendom, f.eks. veje og parkeringspladser. Forbud mod anbringelse af affald er også indeholdt i naturbeskyttelseslovens § 3 og andre regler, der forbyder ændring af tilstande.

Svarende til reglerne for privat skov, så er følgende ikke tilladt:

- At passere stengærder, jordvolde og andre hegn, der afgrænser skoven bortset fra gennem lovlige passager. Bkg § 5.
- At tænde bål, bruge kogeapparater eller andre åbne ildsteder, bruge fyrværkeri eller på anden måde skabe risiko for brand. Bkg § 26, stk. 1.
- Tobaksrygning i tiden 1. marts – 31. oktober på lyngklædte arealer, bevoksede klitarealer, på græsbevokset skovbund, i nåletræsplantager, i unge løvtræs- og nåletræskulturer samt disses umiddelbare nærhed. Bkg § 26, stk. 2.
- Tobaksrygning, som er forbudt ved skiltning. Bkg § 26, stk. 2.
- At medbringe fangstredskaber og skydevåben, som ifølge jagtloven ikke må anvendes til jagt. Bkg § 27.

- At medbringe fiskeredskaber med krog (fangstklare). Bkg § 27.

Bekendtgørelsens § 28 indeholder ordensregler, der på et enkelt punkt er lempeligere i de offentlige skove end i de private skove. Det er således tilladt at klippe eller skære kviste af løvtræer, der er over 10 meter høje.

Ordensreglerne er følgende (Bkg § 28):

Det er ikke tilladt at

- Fiske i søer, damme og vandløb.
- Beskadige træer og buske.
- Beskadige eller fjerne skoveffekter, herunder brænde og kvas.
- Tage grene af træer og buske - dog gerne kviste fra løvtræer på over 10 meters højde.
- Omhugge, opgrave eller oprykke træer, buske eller anden vegetation.
- Foretage erhvervsmæssig indsamling af nødder, bær, svampe, frø og kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. Indsamling i begrænset omfang til privat brug er tilladt, dog må kogler kun tages fra skovbunden og grene og kviste må ikke indsamles i bevoksninger, hvor der oparbejdes pyntegrønt.
- Skræmme eller på anden måde forulempe dyrene eller beskadige huler og reder, yngel og æg.
- Drive handel.
- Opstille telte og lign.
- Udvide støjende adfærd, herunder benytte radioer og andre musikapparater, højtalere, musikinstrumenter o.lign på støjende måde.
- Benytte metaldetektorer m.v., projektører eller andet stærkt lys.
- Klatre med brug af sikringsudstyr eller andre hjælpemidler.

Indsamling

Det er tilladt at samle nødder, bær, svampe, frø, kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. i begrænset omfang og kun til privat brug. Kogler må kun tages fra skovbunden. Man må samle enkeltgrene op, hvis de ikke ligger i en pyntegrøntbevoksning, og man må klippe kviste af løvtræer, som er over 10 meter høje. Som tommelfingerregel må man tage, hvad man kan have i en plasticpose, men denne ret er ikke lovfæstet.

Videregående adgang

Reglen i naturbeskyttelseslovens § 27, stk. 4 sikrer, at der er hjemmel til at videreføre den videregående adgang, som i dag gælder for offentlige skove og skove, der ejes af offentlige stiftelser. Bemyndigelsen er udmøntet i adgangsbekendtgørelsens §§ 8 – 16 og bestemmer at:

- Kælkning og skiløb er tilladt, bortset fra i klitter og rørbevoksninger
- Det er tilladt at bade i vandløb og søer
- Skøjtning og anden færdsel på is er tilladt, medmindre andet fremgår af skiltning
- Badning og færdsel på isen sker på eget ansvar.

Særligt for klippeklatring på Naturstyrelsens arealer (Bornholm)

Man kan klippeklatre overalt på styrelsens arealer på Bornholm uden at bede om lov, men er man en gruppe på over 5 personer (incl. instruktør) kræver det tilladelse. Nogle arealer kan reserveres af grupper med fortrinsret.

Det er tilladt at **klatre i træer**, hvis man sørger for at undgå beskadigelse af træernes bark og grene.

6.3.12 Ejerbeføjelser, herunder midlertidig lukning (offentlig skov)

Den offentlige ejer eller hans repræsentant kan bede enhver, der færdes i skoven på anden måde end tilladt, om **navn og bopæl**. NBL § 23, stk. 4.

Den offentlige ejer eller dennes repræsentant kan, evt. ved skiltning, give **anvisninger for færdslen**, som dem der færdes i skoven skal rette sig efter. Bkg § 25, stk. 1.

Den offentlige ejer kan, i det omfang det ikke strider mod andre bestemmelser, **give tilladelse** til andet og mere, end der følger af reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 og bekendtgørelsen. Bkg § 25, stk. 2.

Indskrænkninger for adgang

Normalt lukkes skove administreret af Naturstyrelsen ikke i forbindelse med **jagt**, uanset evt. udleje af jagtretten.

For ejerbeføjelser i forhold til organiserede aktiviteter læs afsnit 6.3.10 om **organiserede aktiviteter**.

Den offentlige ejer kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til **cykling** på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. NBL § 23, stk. 8. Der kan forekomme situationer, hvor cykling ad mindre stier erfaringsmæssigt giver særlige problemer, typisk i forhold til andre brugeres færdsel. Ejeren har derfor mulighed for ved skiltning at indskrænke adgangen til cykling, hvor cyklingen medfører særlige problemer. Kommunalbestyrelsen kan tilsidesætte dette forbud for skove ejet af offentlige stiftelser. Bestemmelsen kan desuden anvendes for at hindre cykling ad en sti, der ender blindt, og der kan konstateres spor, der viser, at cyklister ulovligt fortsætter ud i skovbunden.

Den offentlige ejer har mulighed for, f.eks. ved skiltning, at lukke udvalgte skovområder og veje for **ridning** (Bkg § 11, stk. 2) og fastsætte yderligere regler for ridning (Bkg § 14, stk. 2), uden at ridningen hermed gøres illusorisk. F.eks. kan der i bukkejagtsæsonen ske indskrænkning for ridning på tidspunkter, hvor der udøves jagt. (Betegnelsen illusorisk stammer fra en Naturklagenævnsafgørelse for Vallø Stift fra 21. februar 2006). For offentlige stiftelser, som falder ind under naturbeskyttelseslovens regler om disse, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde helt eller delvist tilsidesætte et sådant forbud (se afsnit 6.3.13).

Den offentlige ejer kan gøre ridning og anden færdsel med heste betinget af en **rideafgift**, uanset om ridningen forudsætter ejerens tilladelse. Bkg § 14, stk 1.

Der kræves forudgående tilladelse fra den offentlige ejer til konkurrenceridning og ridning, der udgår fra **rideskoler**, rideklubber, stutтерier eller lign. Bkg § 11, stk. 3. Der gælder særlige regler for skove administreret af Naturstyrelsen. Se afsnit 6.3.9.

Den offentlige ejer kan ved skiltning forbyde **rygning** i skoven. Bkg § 26, stk. 2.

Den offentlige ejer kan kun **nedlægge veje og stier**, der gives adgang til skovens øvrige vejssystem efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Andre veje og stier i skoven kan fri omlægges/nedlægges. NBL § 23, stk. 10. Læs mere i afsnit 3.4.

6.3.13 Tilsynsmyndighedernes beføjelser (offentlig skov)

Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. NBL § 23, stk. 2.

Usædvanlige hegn

I naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2 er det for skove nævnt, at offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og at der ikke må opsættes usædvanlige hegn *omkring* skoven. Det er op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om et hegn er usædvanligt, for en nøjagtig definition findes ikke. Om, et givent hegn er usædvanligt, beror på et skøn, hvor mange forskellige omstændigheder spiller ind. Levende hegn, lette trådhegn m.v. må betragtes som sædvanlige hegn, også selvom den pågældende skov ikke tidligere har været hegnet. Eksempler på sædvanlige hegn kan ses her:

[ikke strømførende kreaturhegn](#)

[kulturhegn](#)

Et usædvanligt hegn vil være af en type, som en "gennemsnitsskovejer" normalt ikke vil sætte op omkring sin skov. Det, bestemmelsen navnlig tilsigter, er at undgå hegn, der ved deres højde, konstruktion eller materialevalg virker dominerende eller skæmmende, eller som hindrer vildtets frie passage. Hegning omkring skove er imidlertid også ulovligt, hvis det hindrer vildtets frie passage også selvom hegnet i sin konstruktion og materialevalg er sædvanligt. Hegning omkring kulturer er dog sædvanlige uanset, at sådanne hegn netop har til formål at holde dyr og publikum ude af disse arealer. Det er f.eks. almindeligt at hegne løvtræskulturer i omkring 10 år for at undgå vildtbid, men sædvanligvis indhegnes ikke områder større end 4-5 ha skov. Forbuddet mod opsætning af usædvanligt hegn omfatter derfor også hegn, der på grund af deres funktion i forhold til vildtet må anses for usædvanlige.

Bemærk at bestemmelsen kun regulerer hegning omkring skove og ikke hegn opsat langs f.eks. en motorvej eller en mark, selvom dette hindrer vildtets frie passage. En tilladelse efter skovloven til etablering af f.eks. en dyrehave vil medføre at hegnet er sædvanligt - formålet taget i betragtning - og dermed at naturbeskyttelseslovens generelle forbud mod usædvanlig hegning ikke kan gøres gældende. Overtrædelser kan påtales efter reglerne i lovens kapitel 11 om tilsyn.

Tilsidesættelse af ejerens forbud

Når offentlige stiftelser falder ind under adgangsreglerne i naturbeskyttelsesloven, er det kommunalbestyrelsen, som har beføjelsen til at tilsidesætte et cykel- eller rideforbud, da ejeren af en offentlig stiftelse er privat. Kommunalbestyrelsen kan således helt eller delvis tilsidesætte et forbud fra den private ejer af en offentlig stiftelse mod **cykling**. For statsejede arealer kan miljøministeren. NBL § 23, stk. 8.

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde helt eller delvis tilsidesætte et forbud mod **ridning** på private fællesveje, der fører igennem skoven. NBL § 23, stk. 9. Bestemmelsen forudsættes kun anvendt, hvor en gennemgående vej har væsentlig betydning for ridemulighederne i et område, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt en rimelig betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen.

Lukning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer, der er omfattet af offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens § 23, helt eller delvis lukkes for adgang, hvis særlige forhold taler for det. NBL § 27, stk. 1. Lukning kan ske på myndighedernes initiativ eller efter anmodning fra ejeren.

Forhindre nedlæggelse af veje og stier

Kommunalbestyrelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3 forhindre nedlæggelsen af en vej eller sti, såfremt vejen eller stien vurderes at have væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende adgangsmuligheder. Ved vurderingen af, om en vej eller sti har væsentlig betydning, lægges der ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen. Bedømmelsen må bero på en konkret vurdering af den rekreative betydning, de alternative adgangsmuligheder og af de omstændigheder, der ligger til grund for ønsket om nedlæggelse. Læs mere i afsnit 3.4.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at ville vurdere en vejnedlæggelse nærmere, skal dette meddeles den offentlige ejer og eventuelle klageberettigede efter bkg § 29, stk. 1 og 2 og eventuelt offentliggøres efter bkg § 30 stk. 1-3. Denne afgørelse kan påklages.

6.4 Udyrkede arealer

6.4.1 Arealbeskrivelse (udyrkede arealer)

Naturbeskyttelseslovens § 24 omfatter de udyrkede arealer, der hverken er strande (§ 22) eller klitfredede arealer (§ 25), eller som ligger i skove. Der er altså ikke lovlig adgang til færdsel på udyrkede arealer, som ligger i privatejede skove, da arealerne udgør en del af skoven.

Udyrkede arealer omfatter bl.a. heder, moser, klippepartier, overdrev, indsander samt udyrkede græsningsarealer, f.eks. ferske enge eller strandenge. Derimod er dyrkede græsningsarealer ikke omfattet. Et græsareal er dyrket, hvis det underkastes en behandling som led i en økonomisk anvendelse eller bruges som have, park eller lign. dvs. hvis væksten i overvejende grad præges af kulturgræsser. Driftsformen skal

præge arealet og enge, hvor der foretages høslet, opfattes derfor ikke som udyrkede arealer. Dog vil et høslet en eller to gange årligt ikke medføre, at offentligheden afskæres adgang udover den periode, hvor der kører maskiner på arealet.

Om et areal er udyrket, beror på en konkret vurdering med fokus på det tilstedeværende plantesamfund, f.eks. vil et udyrket areal ofte være præget af en alsidig plantevækst.

Pløjemarker og stubmarker er ikke omfattet af definitionen udyrkede arealer, selvom de ligger udyrkede hen, og færdsel er derfor ikke tilladt, uanset at færdslen ikke skader afgrøderne. **Levende hegn** på marken kan ikke opfatte som udyrkede arealer, og færdsel henover en mark er derfor heller ikke tilladt langs et levende hegn.

En tilgroet **sommerhusgrund** kan i visse situationer være at betragte som et udyrket areal. NMKN har i en konkret sag fra 5. juli 2011 afgjort, at en bebygget sommerhusgrund (uanset at sommerhusområdet i sin helhed udover sommerhusene fremstod som et naturområde) ikke kunne betragtes som et udyrket areal, og sommerhusgrunden derfor ikke var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 24. Sommerhusgrunden lå i et udbygget, lokalplanlagt sommerhusområde, hvor mindstegrundstørrelsen var 2000 m². NMKN bemærker i afgørelsen, at det ikke kan udelukkes, at bestemmelsen i § 24 efter omstændighederne kan finde anvendelse i sommerhusområder med meget store grunde. Dette vil bero på en konkret vurdering.

At et areal er **braklagt** (med eller uden EU-tilskud) ophæver ikke naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgangsret.

For **veje og stier** som gennemskærer et udyrket areal, gælder reglerne for veje og stier i det åbne land (NBL § 26).

Der gælder ikke særlige regler for udyrkede arealer ejet af **offentlige stiftelser**, som således betragtes som private arealer.

Adgang til bræmmer langs vandløb og søer

Der er ifølge naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 4 ikke adgang til privatejede, udyrkede bræmmer langs vandløb og søer. Forbuddet gælder dog ikke i de tilfælde, hvor der i medfør af andre bestemmelser er adgang til bræmmerne. Det vil typisk være tilfældet, hvor bræmmen er en del af et større udyrket areal, hvortil der er offentlig adgang. Ordet "arealer" omfatter ikke veje, hvilket betyder, at der ikke bliver adgang til bræmmen, blot fordi en vej, der er offentlig tilgængelig, krydser bræmmen. På samme måde er det heller ikke tilladt fra et større udyrket areal, hvoraf bræmmen er en del, at følge bræmmen "bag" arealer, hvortil der ikke er lovlig adgang, f.eks. dyrkede landbrugsarealer.

Det er tilladt at gå i land og færdes på udyrkede bræmmer langs vandløb, hvis de udgør en del af et udyrket areal omfattet af naturbeskyttelseslovens § 24. *I forbindelse med revision af naturbeskyttelsesloven i 2004er ejer- og brugerorganisationer blevet enige om, at der gennem aftaler i lighed med "Spor i Landskabet" skal sikres bedre mulighed for, at sejlene kan gøre kortvarige ophold på de dyrkningsfri bræmmer langs vandløb og søer.* Der er dog på nuværende tidspunkt ikke sket mere på dette område.

Det er ifølge bekendtgørelsens § 19 ikke tilladt at færdes og opholde sig i rørbevoksninger.

Hegnede arealer

Der er ifølge naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 4 som udgangspunkt ikke offentlig adgang til privatejede arealer, der i deres helhed er forsvarligt hegnede. Men det er ikke tilladt at opsætte hegn omkring udyrkede arealer alene for at forhindre offentlighedens adgang til arealerne. Dette fremgår indirekte af naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5, som giver adgang til udyrkede arealer (uden græssende husdyr) gennem naturlige indgange (led, låger m.v.). Man må dog ikke kravle over hegnet, for at få adgang til arealer uden husdyr. Bemærk at bestemmelsen kun gælder privatejede arealer; man må således altid færdes og opholde sig på hegnede, udyrkede arealer, hvis de er **offentligt ejede**, uanset om der er dyr på arealet eller ej. Det kræver dog, at man kan komme lovligt ind gennem f.eks. led eller stenter.

Baggrunden for at naturbeskyttelsesloven ikke giver adgang til arealer med husdyr er, at der kan være dyr, som reagerer negativt på færdslen. Antallet af husdyr skal dog stå i rimeligt forhold til størrelsen af det indhegnede areal; ellers er der tale om en omgåelse af reglerne.

Gennem skiltning ved de naturlige indgange kan ejeren ifølge NBL § 24, stk. 5 forhindre færdsel:

- hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen.
- hvis den i særlig grad generer privatlivets fred.
- hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet.

Disse undtagelsesregler må for så vidt angår privatlivets fred i overensstemmelse med udtrykket i "særlig grad" forstås forholdsvist snævert. I vurderingen af om der foreligger helt særlige forhold, der kan begrunde lukning, skal man se på om færdslen forløber meget tæt op ad beboelsesbygningen (uden mulighed for evt. opsætning af hegn, afskærmende beplantning mv.), eller passerer over andre arealer, som beboerne med rimelighed kan forlange afskærmet fra offentligheden. For lukning pga. den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen eller for beskyttelse af plante- og dyrelivet skal der ligeledes være tale om meget velbegrundede forhold.

Kommunalbestyrelsen tilser, at reglerne om hegning er overholdt, og at skiltning med færdselsforbud er rimeligt begrundet. Læs mere i afsnit 6.4.13.

6.4.2 Færdsel til fods (udyrkede arealer)

Udyrkede arealer uanset ejerforholdet er åbne for ophold og færdsel til fods, hvis der er lovlig adgang til arealerne. Der er fri fladefærdsel på arealerne. NBL § 24, stk. 1. Der er dog ikke adgang til udyrkede arealer i en privatejet skov. Det er ifølge bekendtgørelsens § 19 ikke tilladt at færdes og opholde sig i rørbevoksninger.

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 24, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens/besidderens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren/besidderen et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Der gælder særlige regler for færdsel på bræmmer langs vandløb som beskrevet i afsnittet 6.4.1 Arealbeskrivelse.

Der gælder særlige regler for hegnede arealer som beskrevet i afsnittet 6.4.1 Arealbeskrivelse.

Bemærk at færdsel og ophold er to forskellige ting, og færdsel kan være lovligt på steder, hvor man ikke må gøre ophold. Læs mere under ophold i afsnit 6.4.7.

6.4.3 Cykling (udyrkede arealer)

Cykling er kun tilladt på veje og stier, som gennemskærer de udyrkede arealer uanset ejerforhold. NBL § 24, stk. 1. Der er tilladt at trække med cyklen henover et areal. Bkg § 18.

6.4.4 Tidspunkter (udyrkede arealer)

Til privatejede udyrkede arealer er der adgang fra kl. 6 til solnedgang. NBL § 24, stk. 3. Adgangen til offentligt ejede, udyrkede arealer er ikke tidsbegrænset.

6.4.5 Gangbesværede (udyrkede arealer)

Hvor færdsel til fods er tilladt, er det tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 18.

Det er ikke ifølge adgangsreglerne noget til hinder for at ændre adgangsforholdene, så der ikke længere er adgang for kørestole, så længe adgangen for færdende til fods og på cykel bibeholdes. Dog skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at Danmark har tiltrådt **handicapkonventionen**. Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed har til formål at "gøre det muligt for personer med handicap at få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold". kommunalbestyrelsen er derfor forpligtet til at tænke handicapkonventionen ind i adgangssager, når det er relevant. Veje samt offentlige faciliteter i landdistrikter er direkte nævnt i artikel 9.

6.4.6 Adgang på anden måde (udyrkede arealer)

For **privatejede samt offentligt ejede** udyrkede arealer gælder, at hvor færdsel til fods er tilladt, er det også tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede, og trække cykler, barnevogne o. lign. Bkg § 18.

For **offentligt ejede** udyrkede arealer, dog undtaget arealer ejet af offentlige stiftelser, gælder desuden, at:

Kælkning og skiløb er tilladt, bortset fra i klitter, rørbevoksninger, haver og gårdspladser. Bkg § 21, stk. 1. (samt § 10)

Det er tilladt at bade i vandløb og søer. Bkg § 21, stk. 2.

Skøjtning og anden færdsel på isen er tilladt, medmindre andet fremgår af skiltning. Badning og færdsel på isen sker på eget ansvar. Bkg § 21, stk. 2.

Reglerne for cykling og ridning er beskrevet i selvstændige afsnit, hhv. 6.4.3 og 6.4.9.

6.4.7 Ophold (udyrkede arealer)

Ophold adskiller sig fra færdsel, fordi man ved et ophold bliver på et sted gennem længere tid. Ophold på privatejede arealer må ikke finde sted inden for 150 meter fra beboelses- og driftsbygninger. NBL § 24, stk. 3. Der er ikke opholdsforbud på offentligt ejede arealer med mindre det pågældende areal er lejet ud til private sammen med beboelses- eller driftsbygningen. Bemærk at for udyrkede arealer i skove gælder reglerne for skove. Dvs. at for udyrkede arealer i offentligt ejede skove, er afstandskravet til beboede bygninger 50 meter.

Med ordet ”beboelsesbygning” menes en bygning, der fremtræder som opført med henblik på beboelse, uanset om der er tale om helårs- eller fritidsbeboelse, eller om den for tiden er beboet. Afstanden beregnes radiært fra ydermuren af lovlige bygninger. Terrasse, hegn mv. indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Afstandskravet gælder kun, når hus og areal har samme ejer/lejer, nærmere bestemt at huset og ”færdselsarealet” ligger på samme matrikulære ejendom. Det betyder bl.a., at hvis et hus ligger så tæt på en anden ejers areal, at opholdsgrænsen på 150 meter overskrides, kan ejeren af huset kun påberåbe sig opholdsforbuddet på den del af arealet, som denne selv ejer. Dog kan opholdsforbuddet påberåbes ind over et areal ejet af en grundejerforening, hvis den pågældende ejer er medlem af denne, det er nemlig de samme hensyn, der gør sig gældende, hvad enten arealet ejes af den enkelte ejer eller af grundejerforeningen. Umatrikulerede arealer tilhører staten, og ejeren kan ikke påberåbe sig opholdsforbuddet ind over dette areal.

6.4.8 Hunde (udyrkede arealer)

Hunde skal føres i snor hele året. NBL § 24, stk. 1.

6.4.9 Ridning (udyrkede arealer)

Ridning er ikke tilladt, undtagen på veje og stier, som gennemskærer de udyrkede arealer. NBL § 24, stk. 1. Læs mere under afsnit 6.5.9. Bemærk at for udyrkede arealer i skove gælder reglerne for

skove. Dvs. at ridning på udyrkede arealer i offentligt ejede skove er tilladt efter reglerne i adgangsbekendtgørelsen. Se afsnit 6.3.9.

6.4.10 Organiserede aktiviteter (udyrkede arealer)

Bekendtgørelsens § 7 indeholder de nærmere regler for den organiserede brug af skove og udyrkede arealer. Af reglerne fremgår det (stk. 1), at organiserede aktiviteter kræver ejerens tilladelse, hvis deltagerantallet overstiger 30, selv om færdsel og ophold sker i overensstemmelse med adgangsreglerne. For aktiviteter for skoleklasser, spejdere og lignende, skal deltagerantallet overstige 50 før det kræver ejerens tilladelse. *Dog har Naturstyrelsen i en konkret sag vurderet, at daglig/meget hyppig færdsel af skovbørnehave kræves tilladelse fra ejeren af et privatejet areal, uanset at personantallet er under 30, da denne aktivitet vurderes at falde ind under § 7, stk. 2.*

§ 7, stk. 2: Selv om deltagerantallet ikke overstiger 30, må erhvervsmæssige arrangementer, sportsarrangementer, herunder orienteringsløb, aktiviteter, der forudsætter afmærkning m.v., organiserede aktiviteter, der afvikles i nattetimerne, lejrslagning o.lign., kun finde sted med ejerens tilladelse.

Efter § 7, stk. 3 må offentlig annoncering af arrangementer først ske, når de fornødne tilladelser foreligger.

Ethvert arrangement, der ikke kræver ejerens tilladelse efter § 7, stk. 1 og 2, men ønskes annonceret offentligt, skal anmeldes til ejeren mindst 14 dage før annonceringen foretages jf. § 7, stk. 4. Anmeldelsen giver ejeren mulighed for at forbyde arrangementet, hvis arrangementet skal finde sted på et tidspunkt, hvor det pågældende område allerede er planlagt lukket i medfør af § 20, eller det væsentligt vil påvirke et andet arrangement, der allerede er givet tilladelse til. Arrangementet kan altså kun forhindres, hvis det pågældende areal den pågældende dag er lukket på grund af intensivt skovbrugs/landbrugsarbejde, jagt eller kolliderer med andre arrangementer, der er givet tilladelse til på forhånd.

Fortolkningsbidrag: Naturstyrelsen vurderer, at kravet om anmeldelse til ejeren skal ske i den udstrækning ejeren er til at finde, f.eks. ved søgning på internettet. F.eks. kan man på www.arealinfo.dk finde matrikelnummer og ejerlavnavn, og herefter direkte finde ejeroplysninger i BBR-registeret på OIS.dk. Kommunen kan også oplyse, hvem der ejer arealet.

Hvis der er tale om organiserede aktiviteter i en størrelse som nævnt i bekendtgørelsens § 7, stk. 1 (over 30/50 personer), skal der som nævnt altid foreligge en tilladelse fra ejeren, uanset om arrangementet offentliggøres eller ejeren er vanskelig at finde frem til.

De almindelige ordensregler gælder også for organiseret færdsel.

Ejerens tilladelse kræves altså til, jf. bkg § 7:

- Organiseret aktivitet, hvis deltagerantallet overstiger 30.
- Organiseret aktivitet for skoleklasser, spejder og lignende, hvis deltagerantallet overstiger 50.

- Erhvervsmæssige arrangementer (Bemærk at almennyttige foreningers arrangementer kan godt være erhvervsmæssige det afhænger af formålet med arrangementet).
- Sportsarrangementer, herunder orienteringsløb.
- Aktiviteter der kræver afmærkning mv., der ikke naturligt forekommer på stedet eller ikke naturligt forsvinder i løbet af få dage.
- Aktivitet, der afvikles i nattetimerne- fra solnedgang til kl. 6.
- Lejrslagning og lignende.

Ejeren kan betinge tilladelsen af en afgift.

Offentlig annoncering af ovennævnet aktiviteter må først ske, når tilladelsen er opnået. Bkg § 7, stk

Ved annoncering af organiserede aktiviteter udover de nævnte (altså de mere bløde aktiviteter) skal der som nævnt ske anmeldelse til ejeren, hvis ejeren umiddelbart kan identificeres. Dette skal ske mindst 14 dage før annoncering af arrangementet. Bkg. 7, stk. 4.

Det må bero på en konkret vurdering hvor grænsen går for hvad der er en aktivitet, som kan opfattes som organiseret, og hvad der falder ind under de normale regler om færdsel til fods og ophold.

Særligt for arealer administreret af Naturstyrelsen

I 1994 indførte Naturstyrelsen en særlig ordning for at give organiseret færdsel bedre vilkår på arealer administreret af Naturstyrelsen. Ordningen indebærer, at man ikke behøver at ansøge om tilladelse til organiseret færdsel, uanset hvor mange man er, hvis aktiviteten er almindelig, stilfærdig færdsel og ikke indebærer afmærkninger eller brug af særligt udstyr og ikke har et kommercielt sigte. Det kan f.eks. være almindelige familieture, ekskursioner, fugleture og lignende. Disse "bløde" aktiviteter er tilladt hele døgnet og må annonceres offentligt. Du kan læse mere på Naturstyrelsens hjemmeside.

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Adgang/Ansorg_aktiviteter/Aktiviteterudentilladelse.htm

6.4.11 Ordensregler (udyrkede arealer)

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 24, stk. 1. Eventuelt ansvar for skade opstået ved udvist uansvarlighed, årsagssammenhæng eller passivitet fra ejerens side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Ved særlige foranstaltninger til brug for publikum må det antages, at domstolene vil lægge til grund, at der påhviler ejeren et særligt ansvar. Læs mere i afsnit 3.5.

Der må ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende. NBL § 28. Det er forbudt at henkaste eller anbringe affald eller lignende på fremmed ejendom uden ejerens tilladelse. Fremmed ejendom omfatter også offentlig ejendom, f.eks. veje og parkeringspladser. Forbud mod anbringelse af affald er også indeholdt i naturbeskyttelseslovens § 3 og andre regler, der forbyder ændring af tilstande.

Følgende er ikke tilladt:

- At tænde bål, bruge kogeapparater eller andre åbne ildsteder, bruge fyrværkeri eller på anden måde skabe risiko for brand. Bkg § 26, stk. 1.
- Tobaksrygning i tiden 1. marts – 31. oktober på lyngklædte arealer, bevoksede klitarealer, på græsbevokset skovbund, i nåletræsplantager, i unge løvtræs- og nåletræskulturer samt disses umiddelbare nærhed. Bkg § 26, stk. 2.
- Tobaksrygning som er forbudt ved skiltning. Bkg § 26, stk. 2.
- At medbringe fangstredskaber og skydevåben, som ifølge jagtloven ikke må anvendes til jagt. Bkg § 27
- At medbringe fiskeredskaber med krog (fangstklare). Bkg § 27.

Ordensreglerne som gælder på alle naturarealer er følgende (Bkg § 28):

Det er ikke tilladt at:

- Fiske i søer, damme og vandløb.
- Beskadige træer og buske.
- Beskadige eller fjerne skoveffekter, herunder brænde og kvas.
- Tage grene af træer og buske.
- Omhugge, opgrave eller oprykke træer, buske eller anden vegetation.
- Foretage erhvervsmæssig indsamling af nødder, bær, svampe, frø og kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. Indsamling i begrænset omfang til privat brug er tilladt, dog må kogler kun tages fra skovbunden og grene og kviste må ikke indsamles i bevoksninger, hvor der oparbejdes pyntegrønt.
- Skræmme eller på anden måde forulempe dyrene eller beskadige huler og reder, yngel og æg.
- Drive handel.
- Opstille telte og lign.
- Udvise støjende adfærd, herunder benytte radioer og andre musikapparater, højtalere, musikinstrumenter o.lign på støjende måde.
- Benytte metaldetektorer m.v., projektører eller andet stærkt lys.
- Klatre med brug af sikringsudstyr eller andre hjælpemidler.

6.4.12 Ejerbeføjelser, herunder midlertidig lukning (udyrkede arealer)

Ejer eller dennes repræsentant kan, evt. ved skiltning, give **anvisninger for færdslen**, som dem, der færdes i naturen skal rette sig efter. Bkg § 25, stk. 1.

Ejer kan i det omfang det ikke strider mod andre bestemmelser, **give tilladelse** til andet og mere, end der følger af reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 og bekendtgørelsen. Bkg § 25, stk. 2.

Indskrænkninger for adgang

Ejer kan forbyde adgang på dage eller tidspunkter, hvor der holdes **jagt** eller i områder, hvor der foregår intensivt landbrugs- eller skovningsarbejde. NBL § 24, stk. 2. For denne mulighed for at forbyde adgang gælder, jf. bkg § 20:

- Adgang kan forbydes på dage hvor der holdes selskabsjagt.
- Adgang kan forbydes i perioden 16. maj – 15. juli fra kl. 6 – 7, hvis der er pürschjagt.
- Adgang kan forbydes i områder, hvor der, på tilgrænsende arealer, foregår intensivt landbrugs- eller skovningsarbejde. (Bemærk: Det forudsættes, at færdsel er forbundet med en vis risiko for offentligheden så lukningen ikke alene sker af bekvemmelighedshensyn).
- Oplysning om lukning sker ved skiltning, der anbringes ved almindeligt anvendte indgange og med angivelse af det tidsrum forbuddet gælder.
- Skiltet skal fjernes ved periodens udløb.
- Hvis forbuddet gælder dele af et område, skal det angives tydeligt, hvilke dele af området forbuddet omfatter (Bemærk: For at undgå misforståelser kan det være en god idé, at perioden for lukning angives med dato og evt. klokkeslæt.).

Gennem skiltning ved de naturlige indgange kan ejeren ifølge NBL § 24, stk. 5 forhindre færdsel, hvis færdslen er til gene for den erhvervmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet. Disse undtagelsesregler må for så vidt angår privatlivets fred og i overensstemmelse med udtrykket i “særlig grad” forstås forholdsvist snævert. I vurderingen af om der foreligger helt særlige forhold, der kan begrunde lukning, skal man se på om færdslen forløber meget tæt op ad beboelsesbygningen (uden mulighed for evt. opsætning af hegn, afskærmende beplantning mv.), eller passerer over andre arealer, som beboerne med rimelighed kan forlange afskærmet fra offentligheden. For lukning grundet erhvervmæssig udnyttelse af ejendommen eller for beskyttelse af plante- og dyrelivet skal der ligeledes være tale om meget velbegrundede forhold.

For ejerbeføjelser i forhold til organiserede aktiviteter læs afsnit 6.2.10 om **organiserede aktiviteter**.

Ejeren kan ved skiltning forbyde **rygning** i særligt udsatte områder. Bkg § 26, stk. 2.

6.4.13 Tilsynsmyndighedernes beføjelser (udyrkede arealer)

Tilsidesættelse af ejerens forbud

Kommunen (kommunalbestyrelsen) tilser, at reglerne om **hegning** er overholdt, og at skiltning med **færdselsforbud** er rimelig begrundet i at færdslen:

- er til gene for den erhvervmæssige udnyttelse af ejendommen.
- i særlig grad generer privatlivets fred.
- giver behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet.

Hvis dette ikke er tilfældet, kan kommunalbestyrelsen påbyde hegning eller skiltning fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte med oplysning om adgangsmulighederne. NBL § 24, stk. 5.

Lukning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer, der er omfattet af offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens § 24, helt eller delvis lukkes for adgang, hvis særlige forhold taler for det. NBL § 27, stk. 1. Lukning kan ske på myndighedernes initiativ eller efter anmodning fra ejeren.

6.5 Veje og stier i det åbne land

6.5.1 Arealbeskrivelse (veje og stier i det åbne land)

Mark- og vejfredslovens § 17 indeholder dansk rets hovedregel for færdsel på fremmed ejendom. § 17 har følgende ordlyd: ”Den, som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde”. Bestemmelsen gælder også for færdsel på stier, jf. mark- og vejfredslovens § 2. Bestemmelsen indebærer, at færdsel på veje og stier er tilladt, hvis der ikke er skilte, som forbyder færdsel.

Det fremgår ikke af mark- og vejfredsloven, hvornår et areal er en vej eller en sti. Det antages, at veje og stier omfatter permanente, menneskeskabte færdselsbaner, og at f.eks. midlertidige kørespor, dyreveksler, brandbælter, indkørsler til gårdspladser, havegange og trampestier etableret ved ulovlig færdsel ikke er omfattet af reglen. Hvad fysisk fremtræden angår, adskiller en vej sig typisk fra en sti ved at være beregnet til et 4-hjulet køretøj.

Det fremgår heller ikke af mark- og vejfredslovens § 17, hvilken slags færdsel ad veje og stier reglen giver adgang til, når ejeren ikke har begrænset færdslen. Det antages derfor, at reglen kun giver adgang til den type færdsel, som færdselsbanen er egnet til.

Adgangen til at færdes på offentlige veje og stier reguleres af vejlovgivningen (lov om offentlige veje). For en definition af de forskellige typer veje og stier læs bilag 7.2: [Redegørelse om de rekreative færdselsmuligheder på veje og stier i det åbne land](#)

§ 26 i naturbeskyttelsesloven indebærer en udvidet adgang til færdsel - men ikke ophold - på private, enkeltmandsejede veje og stier og private fællesveje og -stier i det åbne land som beskrevet i afsnit 6.5.2 og 6.5.3.

Reglerne i naturbeskyttelseslovens § 26 gælder ikke for veje og stier i skove. Den omfatter heller ikke et internt vej- og stinet i f.eks. en frugtplantage eller i en have eller park. På veje og stier, som går hen over udyrkede arealer, gælder § 26 og ikke reglerne for det udyrkede areal i § 24.

Kommunalbestyrelsen foretager en vurdering af hvorvidt en vej eller sti ligger i et område som må karakteriseres som enten **åbent land** eller bymæssig bebyggelse. Vurderingen skal ske underordnet, at området i øvrigt har status som byzone, sommerhusområde eller landzone. Naturklagenævnet har i forbindelse med nogle afgørelser om reklameskilte i det åbne land fastsat følgende retningslinjer for vurderingen af hvornår, der er tale om åbent land:

- Vurderingen bør tage udgangspunkt i, hvorledes området opleves af de mennesker, som bor i eller (navnlig) passerer gennem området. Det afgørende er, om området opleves som en del af et byområde eller som en del af det åbne land. Det åbne land skal i den forbindelse forstås som alt andet end by og bymæssig bebyggelse, dvs. såvel åbne marker som skove og naturområder.
- Et område kan - og bør efter omstændighederne - karakteriseres som åbent land, selv om det på flere sider er omgivet af bymæssig bebyggelse. Det gælder bl.a. grønne landskabskiler i større byområder.
- Kunstigt skabte landskabsarealer, som f.eks. grønne områder langs vejanlæg, kan uanset begrænset dybde karakteriseres som åbent land, såfremt området for de forbipasserende fremtræder som landskabs-/naturområde. Der bør dog ikke lægges vægt på beplantning af randarealer m.v., som alene har til formål at afskærme bagvedliggende bebyggelse.

6.5.2 Færdsel til fods (veje og stier i det åbne land)

Veje og stier i det åbne land er åbne for færdsel til fods.

Naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1 bestemmer, at ejeren ved skiltning kun kan forbyde færdsel til fods:

- Hvis den er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen.
- Hvis den i særlige grad generer privatlivets fred.
- Hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv.

Ejerens ubegrænsede adgang til helt eller delvis at forbyde færdsel på private veje og stier i det åbne land i mark- og vejfredsloven, begrænses altså gennem naturbeskyttelsesloven til de ovenfor nævnte situationer.

6.5.3 Cykling (veje og stier i det åbne land)

Det er tilladt at cykle på veje og stier i det åbne land.

Adgangen til færdsel på cykel ad stier forudsætter, at stien fremtræder som egnet til cykling med almindelige cykler (en MTB-cykel er i denne sammenhæng ikke en almindelig cykel, da den kan bruges på stier, hvor andre cykler ikke kan køre). Ejeren kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud. NBL § 26, stk. 2 og stk. 3.

Naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1 fastsætter, at ejeren ved skiltning kun kan forbyde færdsel på cykel:

- Hvis den er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen

- Hvis den i særlige grad generer privatlivets fred
- Hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv.

Ejerens ubegrænsede adgang til helt eller delvis at forbyde færdsel på private veje og stier i det åbne land i mark- og vejfredsloven, begrænses altså gennem naturbeskyttelsesloven til de ovenfor nævnte situationer.

6.5.4 Tidspunkter (veje og stier i det åbne land)

Adgangsretten gælder hele døgnet.

6.5.5 Gangbesværede (veje og stier i det åbne land)

Det er tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 24.

Det er ikke ifølge adgangsreglerne noget til hinder for at ændre adgangsforholdene, så der ikke længere er adgang for kørestole, så længe adgangen for færdende til fods og på cykel bibeholdes. Dog skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at Danmark har tiltrådt **handicapkonventionen**. Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed har til formål at "gøre det muligt for personer med handicap at få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold". kommunalbestyrelsen er derfor forpligtet til at tænke handicapkonventionen ind i adgangssager, når det er relevant. Veje samt offentlige faciliteter i landdistrikter er direkte nævnt i artikel 9.

6.5.6 Adgang på anden måde (veje og stier i det åbne land)

Der er tilladt at anvende kørestole, herunder el-kørestole og 3-hjulede knallerter for handicappede. Bkg § 24. Motorkørsel er tilladt på privatejede veje, hvis der ikke er skiltet mod dette. Mark- og vejfredslovens § 17.

Reglerne for cykling og ridning er beskrevet i selvstændige afsnit, hhv. 6.5.3 og 6.5.9.

6.5.7 Ophold (veje og stier i det åbne land)

Der er ikke nævnt noget specifikt om ophold i naturbeskyttelsesloven, med da veje og stier er færdselsbaner, må man som udgangspunkt ikke opholde sig på dem. I færdselsloven er det nævnt, at passage skal kunne ske uden unødvendigt ophold.

6.5.8 Hunde (veje og stier i det åbne land)

Ifølge bekendtgørelsen § 23 skal hunde føres i snor på private, enkeltmandsejede veje og stier. Hundes færden reguleres herudover i hundeloven. Med undtagelse af private, enkeltmandsejede veje og stier er det tilladt at medbringe hunde uden snor på veje og stier i det åbne land (hvis der ellers er åbent for befolkningens færdsel). Det forudsættes at hunden er under fuld kontrol efter reglerne i Hundeloven. At hunden er under fuld kontrol betyder, at ledsageren har tæt kontakt til hunden, og at hunden ikke generer andre færdene, hunde eller det vilde dyreliv, f.eks. ved at virke truende eller løbe efter dem.

6.5.9 Ridning (veje og stier i det åbne land)

Det følger af mark- og vejfredslovens § 17, at ridning er tilladt på veje og stier (der fremtræder som egnede til ridning), men kun hvis ejeren ikke har forhindret dette gennem skiltning.

6.5.10 Organiserede aktiviteter (veje og stier i det åbne land)

Organiseret færdsel følger de almindelige regler for færdsel til fods og på cykel. Der gælder ingen særlige regler for organiserede aktiviteter på veje og stier i det åbne land.

6.5.11 Ordensregler (veje og stier i det åbne land)

Adgang sker på eget ansvar. NBL § 26, stk. 1.

Der må ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende. NBL § 28. Bestemmelsen gælder også for byer og bymæssig bebyggelse og er ikke begrænset til det åbne land. Det er forbudt at henkaste eller anbringe affald eller lignende på fremmed ejendom uden ejerens tilladelse. Fremmed ejendom omfatter også offentlig ejendom, herunder veje og parkeringspladser. Forbud mod anbringelse af affald er også indeholdt i naturbeskyttelseslovens § 3 og andre regler, der forbyder ændring af tilstande.

Det er ikke tilladt at medbringe fangstredskaber og skydevåben, som ifølge jagtloven ikke må anvendes til jagt. Bkg § 27.

6.5.12 Ejerbeføjelser, herunder midlertidig lukning (veje og stier i det åbne land)

Ejer eller dennes repræsentant kan, f.eks. ved skiltning, **give anvisninger** for færdslen, som den, der færdes i naturen, skal rette sig efter. Bkg § 25, stk. 1.

Ejer kan, i det omfang det ikke strider mod andre bestemmelser, **give tilladelse** til andet og mere, end der følger af reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 og bekendtgørelsen. Bkg § 25, stk. 2.

Befolkningens færdsel og ophold i naturen sker på eget ansvar. Læs mere i afsnit 3.5. Ejeren har ikke pligt til at **vedligeholde** veje og stier, med mindre der er tale om private fællesstier. I så fald er de omfattet af reglerne i privatvejslovens kap. 6 (private fællesstier på landet) eller kap. 10 (private fællesstier i by og bymæssigt område), heraf følger at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve private fællesstier på landet istandsat eller vedligeholdt af hensyn til den almindelige færdsel på stien.

Indskrænkninger for adgang

Ejeren kan ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis forbyde færdsel, men ifølge naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1 kun:

- hvis den er til gene for den **erhvervsmæssige** udnyttelse af ejendommen.
- hvis den i særlige grad generer **privatlivetsfred**.
- hvis der er behov for beskyttelse af **plante- og dyreliv**.

Undtagelsesreglen må for så vidt angår privatlivets fred i overensstemmelse med udtrykket i “særlig grad” forstås forholdsvist snævert og således, at adgangen til at lukke vejen ikke omfatter helt almindelige tilfælde, hvor en vej passerer tæt forbi beboelsesbygninger. I vurderingen af, om der foreligger helt særlige forhold, der kan begrunde lukning af en vej, skal man se på om vejen forløber meget tæt op ad beboelsesbygningen (uden mulighed for evt. opsætning af hegn, afskærmende beplantning mv.), gennemskærer en gårdsplads eller passerer over andre arealer, som beboerne med rimelighed kan forlange afskærmet fra offentligheden. For lukning grundet den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen eller for beskyttelse af plante- og dyrelivet skal der ligeledes være tale om meget velbegrundede forhold.

På private, enkeltmandsejede veje og stier kan ejer forbyde adgang på dage eller tidspunkter, hvor der holdes **jagt** eller i områder, hvor der foregår **intensivt landbrugsarbejde**. NBL § 26, stk. 2. For denne mulighed for at forbyde adgang gælder, jf. bkg § 23, stk. 2.:

- Adgang kan forbydes på dage hvor der holdes selskabsjagt.
- Adgang kan forbydes i perioden 16. maj – 15. juli fra kl. 6 – 7, hvis der er pürschjagt.
- Adgang kan forbydes i områder, hvor der, på tilgrænsende arealer, foregår intensivt landbrugs- eller skovningsarbejde. (Bemærk: Det forudsættes, at færdsel er forbundet med en vis risiko for offentligheden så lukningen ikke alene sker af bekvemmelighedshensyn).
- Oplysning om lukning sker ved skiltning, der anbringes ved almindeligt anvendte indgange og med angivelse af det tidsrum forbuddet gælder.
- Skiltet skal fjernes ved periodens udløb.
- Hvis forbuddet gælder dele af et område, skal det angives tydeligt, hvilke dele af området forbuddet omfatter. (Bemærk: For at undgå misforståelser kan det være en god idé, at perioden for lukning angives med dato og evt. klokkeslæt.).

Ejeren kan fastsætte indskrænkninger i adgangen til **cykling** på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Bemærk at denne mulighed ikke gælder for veje. NBL § 26, stk. 2.

Der kan forekomme situationer, hvor cykling ad mindre stier erfaringsmæssigt giver særlige problemer, typisk i forhold til andre brugeres færdsel. Ejeren har derfor mulighed for ved skiltning at indskrænke adgangen til cykling, hvor cyklingen medfører særlige problemer.

Kommunalbestyrelsen kan dog tilsidesætte dette forbud på gennemgående veje og stier.

Bestemmelsen kan desuden anvendes for at hindre cykling ad en sti, der ender blindt, og der kan konstateres spor, der viser, at cyklister ulovligt fortsætter ud på f.eks. et udyrket areal.

Ejeren kan ved skiltning efter Mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis forbyde ridning, da **ridning** kan medføre ekstraomkostninger i form af vedligeholdelse. Der kan derfor være behov for indgåelse af aftaler om ridemuligheder. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud på gennemgående private fællesveje (læs mere i afsnit 6.5.13).

Ejeren kan **nedlægge veje og stier** i det åbne land efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen. NBL § 26 a. Læs mere i afsnit 3.4.

6.5.13 Tilsynsmyndighedernes beføjelser (veje og stier i det åbne land)

Tilsidesættelse af ejerens forbud

Kommunalbestyrelsen kan på gennemgående veje helt eller delvis tilsidesætte et forbud fra ejeren mod gående og cyklende. NBL § 26, stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan således ud fra en samlet vurdering tilsidesætte et i øvrigt lovligt forbud mod færdsel for gennemgående veje og stiers vedkommende. Heri ligger et ønske om at kunne give offentligheden mulighed for at komme fra et punkt til et andet i det åbne land, f.eks. hvor dette er forudsat i den kommunale stiplanlægning.

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje. NBL § 26, stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan således tilsidesætte ejerens indskrænkning af adgangen til ridning. Bestemmelsen forudsættes kun anvendt, hvor en gennemgående vej har væsentlig betydning for ridemulighederne i et område, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt en rimelig betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen. Vejmyndigheden (kommunen) kan bestemme, at en privat fællesvej får status som offentlig sti, hvorefter ridning som udgangspunkt er tilladt.

Lukning

Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at arealer omfattet af offentlighedens adgang i medfør af naturbeskyttelseslovens § 26 helt eller delvis lukkes for adgang, hvis særlige forhold taler for det. NBL § 27, stk. 1. Lukning kan ske på myndighedernes initiativ eller efter anmodning fra ejeren.

Lukningsregler har altid været administreret restriktivt, og da ejeren har beføjelser til at lukke i tilfælde af gener for privatlivet, for den erhvervs-mæssige udnyttelse og af hensynet til dyre- og plantelivet, vil det formentlig være meget sjældent, at § 27, stk. 1 anvendes i forbindelse med lukning af veje og stier i det åbne land.

Forhindre nedlæggelsen af veje og stier

Kommunalbestyrelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3 forhindre nedlæggelsen af en vej eller sti, såfremt vejen eller stien vurderes at have væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende adgangsmuligheder. Ved vurderingen af, om en vej eller sti har væsentlig betydning, lægges der ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen. Bedømmelsen må bero på en konkret vurdering af den rekreative betydning, de alternative adgangsmuligheder og af de omstændigheder, der ligger til grund for ønsket om nedlæggelse. Læs mere i afsnit 3.4.

Hvis kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at ville vurdere en vejnedlæggelse nærmere, skal dette meddeles ejeren og eventuelle klageberettigede efter bkg § 29, stk. 1 og 2 og eventuelt offentliggøres efter bkg § 30 stk. 1-3. Denne afgørelse kan påklages.

Senest opdateret 21.03.2012

- [Hvor må jeg færdes?](#)
- [Hvad må jeg samle?](#)
- [Ansøg om aktiviteter](#)
- [Book en lejrplads](#)
- [Naturzoner og B-skove](#)
- [Skilte og friluftsfaciliteter](#)
- [Info til kommuner](#)

Spørgsmål om færdsel

1. ["Skræmmer ridning i skoven vildtet og kan en skovejer forbyde adgang for heste i hans skov?"](#)
2. ["Må man træde af på naturens vegne i naturen?"](#)
3. ["Hvor kan jeg finde kort over hærvejsruten?"](#)

» [Søg blandt flere spørgsmål](#)

Gratis mailservice om adgangsvejledningen

Lovstof

1. [Naturbeskyttelsesloven](#)
2. [Adgangsvejledning](#)
3. [Læs mere om adgangsregler til naturen](#)

Genveje

1. [Find naturoplevelser på kort](#)
2. [Se om en art er fredet](#)
3. [Køb brænde i netbutikken](#)
4. [Se fortidsminder i naturen](#)

5. [Følg med i vandrefalkedagbogen](#)

Naturstyrelsen / Haraldsgade 53 / 2100 København Ø / Tlf 72 54 30 00 / nst@nst.dk